פולע טאבעלען פון דער מלוכה-לאטעריע — זעה 9 זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 225 | Łódź, Wtorek 29 września 1931 r. | נייענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג י"ח תשרי תרצ"ב | № 225

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דייטש-פראנצויזישע פערשטענדיגונג

איז דערגרייכט געווארען בעת'ן וויזיט פון די פראנצ. מיניסטארען אין בערלין

בערלין, 28 (ספ. טעל.) דער פראנצויזישער אמבאסאדאר פאנסע, וועלכע מ'האט בעטען איבער פעלירט וועגען דעם שטאנד פון די דייטש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען האט געענטפערט, אז די אונטערהאנדלונגען געהען גוט.

אין די בערלינער קאנפערענצען געהט קודם-כל וועגען פארברייטערען די צוזאמענארבייט פון דער פראנצויזישער און דייטשער כעמישער און עלעקטרא-טעכנישער אינדוסטריע. ווייטער ווערט בעראכט די פראגע וועגען פינאנסירען דורך פראנק-רייך די סאוויעטישע בעשטעלונגען אין דייטש-לאנד.

בערלין, 28 (ספ. טעל.) לאוואל האט נעכטען אפגעהאלטען א 2-שעה'דיגע קאנפערענץ מיטן קאנצלער ברינינג. פון ביידע צדדים ערקלערט מען, אז ס'וועט דערגרייכט ווערען א פולשטענדיגע פערשטענדיגונג.

פאריז, 28 (ספ. טעל.) דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פון „זשורנאל" מעלדעט, אז דער פרעזידענט הובער וויל פערבעטען קיין אמעריקא דעם דייטשען קאנצלער ברינינג אין דעמזעלבען טערמין, ווען אין וואשינגטאן וועט זיין דער פראנצויזישער פרעמיער לאוואל. אזוי-ארום וואלט דייטש-לאנד אריינגעצויגען געווארען אין די אמעריקאניש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען.

לאוואל און בריאן זענען היינט אויפגענומען געווארען דורכ'ן פרעזידענט הינדענבורג.

בערלין, 28 (טו) איבערן רעזולטאט פון די דייטש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען אין בערלין איז ארויסגעגעבען געווארען פאלגענדער אפיציעלער קאמוניקאט:

ס'ווערט געשאפען א שטענדיגע דייטש-פראנצויזישע קאמיסיע, אין וועלכער ס'וועלען זיך געפינען די פארטרעטער פון דער רעגירונג, אינדוסטריע, האנדעל און ארבייטער פון ביידע צדדים. די קאמיסיע וועט זיך צונויפקומען אמאל אין בערלין און אמאל אין פאריז. די קאמיסיע וועט בעטראכטען אלע ווירטשאפטליכע פראגען. ס'וועט בעטראכט ווערען די פראגע פון האנדעלס-טראקטאט, צאל-פראגען און אנדערע.

דער וויזיט פון די פראנצויזישע מיניסטארען אין בערלין

קאנצלער ברינינג

בעגריסט דעם פראנצויזישען פרעמיער לאוואל

בריאן דאנקט דעם פערזאמעלטען המון פונ'ם באלקאן פון האטעל אדלאן

די בעגעגניש אויפ'ן באהן-הויף פרידריכשטראסע אין בערלין

1. דייטשער אויסערן-מיניסטער קורציוס; 2. פראנצויזישער אויסערן-מיניסטער בריאן; 3. פראנצויזישער פרעמיער לאוואל; 4. רייכס-קאנצלער ד"ר ברינינג.

שטרענגליך פערוואונדעט דעם כינעזישען אויסערן-מיניסטער

צוליב זיין מילדע האנדלונג בנוגע יאפאן

טאקיא, 28 (ספ. טעל.) צוליב די נישט-גענוגענדע ענערגישע שריט, וואס דער כינעזישער אויסערן-מיניסטער ד"ר וואנג האט אנגענומען בנוגע יאפאן, זענען איהם היינט אין נאנקין בעפאלען א גרופע סטודענטען און מערדערליך איהם צושלאגען מיט שטעקענס. דער צושטאנד פון כינעזישען אויסערן-מיניסטער איז א זעהר שווערער און מ'גלויבט נישט, אז מ'וועט איהם דערהאלטען ביים לעבען.

יאפאן פערשפרייט איהר אקציע אויף צענטראל-כינא

הויפטשטאט נאנקין זאל בעזעצט ווערען

מאסקווא, 28 (ספ. טעל.) די יאפאנער פערטראקען זיך אויף די געביטען, וועלכע זענען שוין בעזעצט געווארען און פיהרען איין אן איינענע אדמיניסטראציע אויף אלע באהן-סטאציעס הענגען יאפאנישע פאהנען.

אין די כינעזישע קרייזען האט מען מורא, אז יאפאן וועט פערשפרייטען איהר אקציע אויך אויף צענטראל-כינא. ס'איז אויך נישט אויסגעשלאסען, אז יאפאן זאל בעזעצען די איצטיגע הויפט-שטאט נאנקין. דערמיט וויל די יאפאנישע רעגירונג צווינגען כינא צו אנערקענען די יאפאנישע פאסטולאטען

די פראנצויזישע געסט פאר'ן האטעל אדלאן

די פעלקער-ליגע בעמיהט זיך

אפצושטעלען דעם יאפאניש-כינעזישען קריג

טאקיא, 28 (טו) דער יאפאנישער קריגס-מיניסטער האט ערקלערט, אז די יאפאנישע ארמעע וועט נישט פערלאזען דעם כינעזישען באדען, נישט קוקענדיג אויפ'ן בעשלוס פון פעלקער-בונד. ווען דער פעלקער-בונד וועט ווייטער אינטערווענירען אין כינעזיש-יאפאנישען קאנפליקט, וועט די רעגירונג זיין געצוואונגען צו פאלגען די פאדערונג פון דער יאפאנישער עפענטליכקייט און ארויסטרעטען פון פעלקער-בונד.

גענף, 28 (טו) דער ראט פון פעלקער-בונד איז זיך היינט נאכמיטאג צונויפגעקומען ווידער אנצונעהמען א שטעלונג וועגען יאפאניש-כינעזישען קאנפליקט, אזוי ווי ביז אהער זענען נישט פאראן קיין אפיציעלע מיטיילונגען פון כינא און יאפאן, וויל דער פעלקער-בונד ראטעווען זיין פרעסטיזש און צווינגען יאפאן אפצושטעלען איהר קריגס-טעטיגקייט.

דער כינעזישער פארשטעהער האט אנגעוויזען אויף די מערדעריען פון יאפאנישען מיליטער. דער יאפאנישער פארשטעהער האט ערקלערט, אז יאפאן איז גרייט אונטערצוהאנדלען מיט כינא דירעקט.

דער כינעזישער פארשטעהער האט ערקלערט, אז אין דער קאמיסיע זאל אויך אנטיילנעהמען א פארשטעהער פון דער פעלקער-ליגע. יאפאן געהט דערויף נישט איין. די דיסקוסיע איז אפגעלעגט געווארען.

אונטערשטיצט די אפציייכנונגס־אקציע פון „הכח"
אויב איהר ווילט האבען א שטארק יודיש דור!

1=טער קלאנג=קינא=טעאטער אין לאדז
„SPLENDID"
נארוטאוויטשא 20

„X-27"

רעזשי: JÓZEF STERNBERG
עפאפיי פון דרייסטער העלדענטאט, אפפערונג און גרויסער ליבע.
פאסציגירענדער אינהאלט ∴ אונגעוועהגליכע אויסשטאטונג.
וואונדערשעהנע מעלאדיעס און אינטערעסירענדע אקציע
— אין די הויפט־ראלען: — Marlena Dietrich
Victor Mac Laglen, G. v. Scyfertitz Warner Oland, Lew Cody i Barry Norton

גרעסטער קלו פון דער וועלט!
דער קלו פון איצטיגען סעזאן!

אנהויב פון די סעאנסען 2 א זייגער נאכמיטאג. הנהה־קופאנען און פאספארטו׳ס א חוץ אמטליכע אונגילטיג. אנהויב. פון די סעאנסען 2 א זייגער נאכמיטאג.

דעם שענסטען מעבער=הויז
♦♦ און דאס שענסטע ♦♦ ספארט=היטעל
אין א גרויסען אויסוואהל
„SPLENDID"
איז צו בעקומען נור אין דער בעקאנטער פירמע
11=טער ליסטאפאד 31 (קאנסטאנטינער)
צוליב׳ן קריזיס זענען די פרייזען בעדייטענד פערקלענערט!

CORSO
2 זשעלאזנא 2

היינט און פאלגענדע טעג! 1) „דאס ציהרונג פון אפאר׳ער קלויסטער" ענדע פון פילם טארזשאן צווישען דזשונגלים אין דער הויפטר.: FRANK MERRIL—דער מענש מיט שטאלענע נערוון מיט זיין פארטנערקע NATALJA KINGSTON בעקאנט פון „פאנאמער ים רויבער"
2) „נח׳ס תבה" גרעסטער פילם פון דער וועלט מיט GEORGE O'BRIEN און DOLORES DEL RIO אין דער הויפטראלע.
צוליב דער אונגעוועהנליכער פעראינטערעסירונג מיט דעם פראגראם, איז אנהייב פון די סעאנסען 12 א זייגער בייטאג. זונטאג און יום־טוב 10 א זייגער פריה. ס׳ווערט געבעטען צו קימען אויף די פריהערדיגע סעאנסען. פרייזען פון די פלעצער אויף די ערשטע סעאנסען פערקלענערט.

טוך און קארט־געשעפט
Herman Włoski

3 נאוואמיעסקא 3 נאוואמיעסקא

לאדז, נאוואמיעסקא 3 טעל. 114-92, פראנט 2-טער שטאק
עמפעהלט צום איצטיגען הערבסט· און ווינטער־סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע
דאמען= און הערען=שטאפען
ווי: לאדזער, טאמאשאווער, ביליצער, לעאנארד׳ס און אויסל. אויסארבייטונגען
בעסטע קוואליטעט! / נייעסטע מאדע! / פאבריקס=פרייזען! / הורט און דעטייל!
געדענקט די אדרעס! געדענקט די אדרעס!

ניי־ערינגס,
אויספערטיגערינס
צו סווימערס
קענען זיך מעלדען זאפארט
פיעטריקאווער 26
ביי ראקאטש. 6674

ENGLISH
פאראנפענגער און פארט געשריטענע. קאנווערסא־ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע־דאגאג. — אפערטען אי אדמיניסטר. פאר „Mir"

די אלגעמיינע פערזאמלונג
פון דער קאאפ. קליינהענדלער־באנק אין לאדז, אגראדאווא 2

קומט פאר היינט. דינסטאג דעם 29 סעפטעמבער, פינקטליך 7 א זייגער אוונד אין זאל „הזמיר" אל. קאשטשושקי 21
טאג־ארדנונג: 1) ערעפנונג 2) וואהלען פון א פרעזידיום 3) דאס איבערליינען דעם פראטאקאל פון דער פריהעריגער אלגעמיינער פערזאמלונג, 4) בעריכטען: א. פון דער פערוואלטונג ב. פונ׳ם ראט, ג. פונ׳ם פעריבאנד פון די יודישע קאאפעראטיוון געוואלשאפטען אין פוילען, 5) דאס בעשטעטיגען דעם בילאנס און פערטיילען דעם ריוח פאר׳ן יאהר 1930. 6) וואהלען פון 1 מיטגליד אין דער פערוואלטונג און 3 מיטגלידער אין אויפזיכטס־ראט אנשטאט די אויסגעלאסענע, 7 אננעמען דעם בודזשעט פאר׳ן יאהר 1931.

ראט און פערוואלטונג פון קליינהענדלער־באנק אין לאדז, אגראדאווא 2

בעמ: פארשלאגען צו דער אלגעמיינער פערזאמלונג דארפען אריינגעטראגען ווערען צו דער פערוואלטונג 8 טעג פאר דער פערזאמלונג

די ליטונג פון דער 7=קל. שולע
פון א. עדעלשטיין, 9 סאלנא 9

מאכט בעקאנט, אז עס ווערען אנגענומען שילער פון 7 ביז 14 יאהר אין אלע קלאסען אויף דעם יאהר 1931/32, יעדען טאג פון 9 פריה ביז 1 מיטאג און פון 3—6 נאכמיטאג.
אין דער שולע ווערט געלערנט, א חוץ די וועלטליכע בילדונג, עברי, חומש, רש״י, תנ״ך, משניות, דינים און גמרא מיט תוספות דורך די בעסטע לעהרער און מלמדים.
די ערציהונג איז א שטרענג רעליגיעזע. נאכ׳ן פערלאנג פון די עלטערן ווערען די שילער פארגעבריט אין אלע יודישע גימנאזיעס.
אין פארברייטונגס־קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 יאהר אהן פארקענטניש. אלע פארמאליטעטען לגבי דער שול מאכט: רויטע צעטלען איבערטראגען קינדער פון אנדערע שולען ערלעדיגט די שולע.
לייטער פון דער שולע י. עדעלשטיין.

אכטונג, לאדזער ביער=האלע=בעזיצער!
היינט, דינסטאג, דעם 29 סעפטעמבער ר.
2-טען טאג חוהמ״ס קומט פאר די
גרינדונגס־פערזאמלונג
פון לאדזער ביער־האלע־בעזיצער אין לאקאל פון 2-טען קליינהענדלער פעראיין אלטשטאט נ. 10.
חברים קומט מאסענווייז.
מיט אכטונג די ארגאניזיר=קאמיסיע.

Dr. med.
I. FAJWLEWICZ
צוריקגעקעהרט
שרודמיעסקא 16, טעל. 117-61

איבערצוגעבען
א פראנט=לאקאל
מיט א נעבען=צימער און א גרויס שוי=פענסטער
איז צענטרום שטאט. נארוטאוויטשא 7
מיט אנ׳אונטער=איינגאנג דורכ׳ן טויער.
געניגערעס צו ערפאהרען ביי מ. קאטשמארעק, נארוטאוויטשא 7
מעקלערס געוואונשען. מעקלערס געוואונשען.

דאנקזאגונג.
דער פערוואלטונג און אדמיניסטראציע פון
„אוזדראוויסקא" און „בקור חולים"
פאר זייער זארגפעלטיגער אויפזיכט דריקען אויס דעם הארציגסטען דאנק. — — — — — — — — —
די רעקאנוואלעסצענטן פון VI=טען סעזאן.

עס ווערט געזוכט
א קוואליפיצירטע
גארטעטען = ארבייטעריי
מיט לאנגיעהריגער פראקטיק.
אפערטען אונטער „נ" אפגעבען אין דער אדמיני־סטראציע פון דער צייטונג. 6554

Lekarz-Dentysta
StGELBERG
Zawadzka 14, tel. 108 33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 2—10 און פון 7—4 אוונד.

Dr. med. H. GUTSZTADT
ספעציאל־ארצט פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 62 (Sródmiejska 14)
telefon 129-52.
נעמט אן פון 9—10 פריה און פון 5—7 אוונד.

קלאנג־קינא MIMOZA
קילינסקיעגא 178
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער קלאנג=פילם
„איהר בחור"
(Jej chłopczyk)
פילם פול מיט סענטימענטען.
אין די הויפטראלן:
Magda Sonia i Jaś Feher.
נעכסטער פראגראם: „סוף וועלט".
אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג
אויפ׳ן ערשטען סעאנס אלע פלעצער 60 גר

Dr. B. Robinson
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
צוריקגעקעהרט.

אנ׳ארט
צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען.
צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33,
אין 2-טען הויף, פארטע־

ענטשולדיגונג.
דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ביים געפליגעל־הענדלער־פעראיין אין לאדז פאמארטקא 17 פאר מיין עובר זיין אויף די בעשלוסען פון פעראיין איך פערזיכער, אז מעהר וועט אועלכעס נישט פאר־קומען. אלס צייכען פון חרטה שפענדע איך 25 זל. לטובת דעם פעראיין.
נחמן ראטפאגעל, ווסכאדניא 52

קויפט נור ביי דער ערשטער האנד!
יין כשר וטוב!
1/4 ליטער נור 63 גראשען
פון דער אלטער בעוואוסטער פירמע
„בארוויך"
אינה.: מענדיל בארנשטיין, לאדז
נאוואמיעסקא 30, טעל. 210-58
גרויסער אויסוואהל פון וויינען, ליקערן און בראנפען׳ס.
ביליגע פרייזען. סאלידע בעהאנדלונג.

אבגעשאפט די גאלד-וואלוטע
אין שוועדען, נארוועגען און דענעמארק
ווידער געשלאסען די בערזע אין בערלין

בערלין 28 (ספ. טעל.) פון שטאקהאלם מעלדעט מען, אז די שוועדישע רעגירונג האט אויף א ספעציעלער זיצונג בעשלאסען אפצושאפען די פליכט פון דער עמיסיע-באנק אויסצוטוישען באנקנאטען אויף גאלד. די פעראָרדנונג געהט אריין אין קראפט דעם היינטיגען טאג.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען צו העכערען דעם דיסקאנטא-פראצענט פון 3 אויף 8 פראצענט.

די סיבה פון דעם דאזיגען שריט פון דער שוועדישער רעגירונג איז דער אפפלוס פון גאלד און דער דורכפאל פון די אונטערהאנדלונגען וועגען בעקומען א הלוואה פון אמעריקא און פראנקרייך. ס'איז אויך ארויסגעגעבען געווארען א פעראָרדנונג, וועלכע פערווערט ארויסצופיהרען מטבעות פון לאנד.

נעכטען זענען אויך אין שטאקהאלם פארגעקומען בעראטונגען פון די דירעקטארען פון די רעגירונגס-באנק אין שוועדען, נארוועגען, פינלאנד און דענעמארק.

לויט מעלדונגען פון אסלא האט אויך נארוועגען אפגעשאפט דעם פליכט אויסצוטוישען באנקנאטען אויף גאלד און געהעכערט די דיסקאנטא ביז 8 פראצענט.

אין דער זעלבער פראגע וועט אויך פארקומען א זיצונג פון דער דענישער רעגירונג. די פעראָרדנונגען פון די סקאנדינאווישע לענדער אפצושאפען די גאלד-וואלוטע האט געמאכט א גרויסען איינדרוק אין אמעריקא.

ניו-יארק, 28 (ספ. טעל.) די ניו-יארקער בערזע האט היינט נאטירט דעם קורס פון ענגלישע פונט צו 3 דאלאר 80 סענט (34 מיט א האלבע זל.) די שטימונג איז געווען א רוהיגע.

ווארשא, 28 (טעלעפאניש) אויף דער ווארשעווער בערזע איז רוהיג. די באנקען האבען אנגעהויבען די טראנזאקציעס פון פונט צום קורס פון 35 זל. דער דאלאר האט געקאסט 8.91. גאלד איז געפאלען צוליב די קלאנגען, אז ענגלאנד וויל שטיצען דעם פונט אויפ'ן זילבער-פאריטעט.

בערלין, 28 (פאט) דער פרייסישער האנדעלס-מיניסטער האט פעראָרדענט צו שליסען אלע בערזעס אויף אן אומבעשטימטע צייט. די דעוויזען-קורסען וועט פעסטשטעלען די רייכס-באנק.

סענסאציאנ. געזעץ-פראיעקט פון פ.פ.ס.
וועגען ביליגער מאכען דירה-געלד

ווארשא, 28 (טעלעפאניש). אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים וועט פ.פ.ס. אריינטראגען א געזעץ-פראיעקט וועגען דירה-געלד. קודם כל ווערט פערלאנגט א מאראטאריום אויף דירה חובות אין פערלויף פון א יאהר צייט. דאן ווערט געפאדערט ביליגער צו מאכען דאס דירה געלד אויף איין און 2-צימערדיגע וואוינונגען מיט 50 פראצ. ס'ווערט אויך געפאדערט א מאראטאריום אויף לאקאל-שטייער. גלייכצייטיג ווערט אויך געפאדערט, אז די ווירטסלייט זאלען אין פערלויף פון דעם דאזיגען יאהר בעפרייט ווערען פון צאהלען זייער שטייער.

בריאן לייגט א קראנץ אויפ'ן קבר פון געוו. אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאן

עקסמיסיעס ווערען אפגעשטעלט אין די ווינטער-חדשים
היינט ערשיינט די פעראָרדנונג פון יוסטיץ-מיניסטער

ווארשא, 28 (טעלעפאניש) היינט ערשיינט די פעראָרדנונג פון יוסטיץ-מיניסטער וועגען אפשטעלען אלע עקסמיטיעס פון דירות אויף דער צייט פון 15-טען אקטאבער ביז'ן 15-טען מערץ. די פעראָרדנונג איז חל אויף אלע אהן אויסנאהם דירות.

דער „בריסקער" פראצעס
וועט דאך פארקומען אין ווארשא

ווארשא, 28 (טעלעפאניש) היינט האט ביי פעדמאכטע טירען דאס קרייז-געריכט בעטראכט די אנקלאגע מצד די אדוואקאטען פון די „בריסקער" ארעסטאנטען, וועלכע האבען געפאדערט, אז דער פראצעס זאל פארקומען אין קראקא פאר א געריכט פון געשווארענע און נישט אין ווארשא. דאס געריכט האט די אנקלאגע אפגעווארפען, די אנגעקלאגטע האבען שוין בעקומען אויפפאדערונג צום פראצעס, וועלכער הויבט זיך אן דעם 26 אקטאבער.

אויפנאהמע פון פוילישען פען-קלוב לכבוד ח. נ. ביאליק

ווארשא, 28 (יט"א טעלעגראפיש) דער פוילישער פען-קלוב אין ווארשא האט איינגעארדנט אנ'אויפנאהמע לכבוד דעם דיכטער ח. נ. ביאליק.

שווערע שטראפען פאר עקאנאמישען טעראר
14 יוד. בעקער-ארבייטער פערמשפט פון 6 חדשים ביז 5 יאהר טורמע

ווארשא, 28. (טעלעפאניש) היינט איז פארגעקומען דער פראצעס פון 14 יודישע בעקער-ארבייטער פאר אנווענדען עקאנאמישען טעראר. דאס געריכט האט פערמשפט די אנגעקלאגטע פון 6 חדשים ביז 5 יאהר טורמע. דער פארזיצער פון בעקער-ארבייטער-פאראיין גוטערמאן איז פערמשפט געווארען אויף 5 יאהר. דער סעקרעטאר פון פאריין אסקאר אויף 2 און א האלב יאהר.

העברעאישער לעהרער-קאנפערענץ אין בעסאראביען

קישינעוו, 28 (י.ט.ט. טעלעגראפיש) דא האט זיך געעפענט די קאנפערענץ פון העברעאישע לעהרער אין בעסאראביען.

10 טויזענד זעק צוקער פאר ארבייטסלאזע
האבען געשאנקען די צוקער-פאבריקאנטען

ווארשא, 28 (פאט) היינט איז פארגעקומען אין פרעזידיום פון מיניסטארען-ראט א פלענארע זיצונג פון הויפט קאמיטעט אין די פראגען פון ארבייטסלאזיגקייט. ס'זענען געווען אנוועזענד, א חוץ דעם הויפט-פרעזידיום, 70 פארשטעהער פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, קאמינאלע זעלבסט-פערוואלטונגען א. א. וו. ס'זענען אויסגעוועהלט געווארען עטליכע קאמיסיעס, וועלכע וועלען באלד אנהויבען צו ארבייטען.

די צוקער-פאבריקאנטען האבען געשאנקען פאר די ארבייטסלאזע 10 טויזענד זאק צוקער.

—=):o:(=—

א שונא ישראל האט געוואלט מאכען א שטיקעל יודען-פאגראם אין טושין

(ב) בעת דער לוויה פונ'ם בורמיסטער דאמאַוויטש אין טושין, וועלכער איז אגב געווען א גרויסער אוהב ישראל, האט זיך צונויפגעקליבען א גרויסער יודישער עולם.

דאס האט פערדראסען א געוויסען קאזשימיעזש סאלסקי, א בעקאנטען שטעטלשען אנטיסעמיט, וועלכער האט אנגעהויבען צו געוואלדעווען, אז די יודען זענען געקומען חוזק צו מאכען פונ'ם קאטוילישען גלויבען.

ער האט דערמיט געהאט בדעה אויפצורייצען אויף די יודען די אנגעקומענע דארפישע פויערים. דאס איז איהם אבער נישט געראטען, ווארום פאליציי האט איהם אויפ'ן בעפעהל פון סטאראסטא ה' רזשעווסקי ארעסטירט, און ער וועט האבען א געריכטס-פראצעס.

יודישער האנדווערקער - צוזאמענפאהר אין ווארשא

ווארשא, 28 (יט"א טעלעגראפיש) אין זאל פון שטאט-ראט האט זיך היינט פייערליך געעפענט דער יודישער האנדווערקער-צוזאמענפאהר.

עס זענען געקומען 300 דעלעגאטען.

געעפענט דעם צוזאמענפאהר האט ה' ראסנער. נאכדעם האבען געהאלטען בעגריסונגען פארשטעהער פון שטאט-ראט, מאגיסטראט, ב. ב-קלוב, קהלה, האנדווערקער-קאמערע, סוחרים-פערבאנד, יודישער האנדווערקער-וועלט-פערבאנד, פראפעסאר שאר.

דער ווארשאווער וואיעוואדע האט צוגעשיקט א שריפטליכע בעגריסונג.

די אפאזיציע האט ארויסגעגעבען א שארפען אויפרוף געגען די האנדווערקער-לייטונג.

דער צוזאמענפאהר וועט דויערען 3 טעג.

2 נייע וויצע-מארשאלקעס אין סיים

ווארשא, 28 (טעלעפאניש) אויף דער ערשטער זיצונג פון דער נייער סעסיע וועלען געוועהלט ווערען 2 נייע וויצע-מארשאלקעס, איינער אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם יאן דאמבסקי און דער צווייטער אויפ'ן ארט פון יאן פילסודסקי, וועלכער איז געווארען פינאנץ-מיניסטער.

דער רעפעראט פון ח. נ. ביאליק אין ווארשא

ווארשא, 28. (טעלעפאניש) היינט איז אין דער אנוועזענהייט פון א גרויס פובליקום פארגעקומען דער רעפעראט פון גרויסען דיכטער ח. נ. ביאליק וועגען „גרויסען און קליינעם ציוניזם". דער דיכטער איז ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען.

2 לאדזער ארעסטירט אין עמיגראנטען-צוג
זיי זענען געפאהרען אויף פאלשע פעסער

ווארשא, 28. (טעלעפאניש) די פאליציי האט אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אינ'ם צוג, וואס איז געגאנגען מיט עמיגראנטען קיין פראנקרייך. ס'זענען פערהאלטען געווארען 2 עמיגראנטען, וועלכע האבען געהאט פעסער אויף די נעמען פון חיים זילבערבערג און חוה פוקס. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האבען זיי געהאט פאלשע פעסער. אין דער אמת'ן זענען דאס אברהם איזער און חוה שטראסבורגער, ביידע זענען לאדזער און זענען פער'משפט געווארען דורכ'ן לאדזער קרייז-געריכט אויף 2 יאהר פאר קאמוניזם און זענען דאן אנטלאפען. איזער און שטראסבורגער זענען אפגעשיקט געווארען קיין לאדז.

—=):O(:=—

אלגעמיינע פערזאמלונג
פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד אין לאדז

נעכטען איז אין דער אנוועזענהייט פון איבער 200 האנדווערקער פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד. די פערזאמלונג ווערט געפיהרט אונטערן פארזיץ פון ה' כאלמסקי.

די פערזאמלונג, וועלכע האט געהאט צו בעטראכטען זעהר וויכטיגע פראגען איז געווען א זעהר לעבהאפטע און די דיסקוסיעס ערנסטע און ליידענשאפטליכע.

צווישען די אנגענומענע רעזאלוציעס איז אקצעפטירט געווארען די שטעלונג פון פערבאנד וועגען נישט אנטיילנעהמען אין איצטיגען האנדווערקער צוזאמענפאהר, און ווערגען אנהויבען אנ'אקציע מעגליך צו מאכען האנדווערקער און קליין-אינדוסטריעלען אויסצוקויפען סעזאן-פאטענטען.

בעזונדער'ס שטארק איז דיסקוטירט געווארען די פראגע וועגען גרינדען א קלוב ביים פערבאנד און וועגען שאפען דעם סעקרעטאריאט פאר די צעכען. די פערזאמלונג האט זיך פערצויגען ביז 3 ביינאכט. א גענויען בעריכט וועלען מיר ברענגען.

Dr. med.
Szymon Grinberg
קינדער און אינערליכע קראנקהייטען
POŁUDNIOWA 20, tel. 168-38
נעהמט אן טעגליך פון 12—1 או, פון 4—6 אוונד.

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 ביטאג.

בעקאנטמאכונג.
Grand Hotel
Sala „Malinowa"
דעם 1-טען אקטאבער ד. י. קומט פאר די
ערעפנונג
פון ווינטער-סעזאן
מיט'ן אנטייל פון די בעסטע
אינ- און אויסלענדישע
ארטיסטען.
זונטאג און יום-טוב פון 5—7 נאכמ.
FIVE O'CLOCK
מיט'ן אנטייל פון גאנצען ארטיסטישען אנסאמבל. — ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען פידעל-וו-רטואז י. קאטשקא.

לאדז 29 סעפטעמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 29 סעפטעמבער 1931

די פיקציע פון גאלד איז צורונען

ענגלאנד האט פערשפילט שלאכטען, זי האט אבער געוואונען אלע מלחמות

אין אן׳ארטיקעל א.ג. „שווארצע וואל קענס" שרייבט ד״ר י. טהאן אין „נ. דזיעג.":

דער פונט שטערלינג האט מיטאמאל אויפגעהערט צו זיין נישט נאר א מאסשטאב פון אלע אנדערע ווערטען, נאר אפילו אליין פאר זיך איז ער מעהר נישט קיין שטענדיגע ווערט. היינט ווייס שוין קיינער נישט וויפיל דער פונט איז פאקטיש ווערט. אמת, ס׳איז געפאלען בלויז א פיקציע, וייל מעהר ווי א פיקציע איז דאך נישט דער שטענדיגער ווערט פון גאלד. פארוואס דארף אט דער געלער מעטאל האבען א שטענדיגען און צווייפעללאזען ווערט און אנדערע געגענשטאנדען האבען דעם ווערט נישט? א פיקציע, וועלכע די וועלט האט אנגענומען און האלט זיך אן איהר קראמפהאפטיג, כדי צו האבען כאטש עפעס זיכערעס אין שטאנדהאפטיגעס אין אט דעם ים פון אונסטאבילקייט און אונזיכערקייט ווען עס זאלען זיך אמאל צונויפקומען אלע פרעזידענטען פון די עמיסיע-בענק און זאלען בעשליסען אז גאלד זאל נישט זיין דער יסוד פון וואלוטע נאר, לאמיר זאגען, פלאטין, דאן וואלט צומארגענס גאלד געווארען א האנדעלס-געגענשטאנד, וואס וואלט נישט אויפגעהערט זיך צו וואקלען אין פרייז ווי יעדער אנדערער געגענשטאנד, פון גרעסערען אדער קלענערען געבויך... דאס איז אהן ספק לעכערליך, פאראדאקסאל, אבער אזוי און נישט אנדערש האט זיך איינגעשטעלט דאס וואלוטען-סיסטעם אין דער קאפיטאליסטישער ארדענונג.

ס׳איז לעכערליך און פאראדאקסאל אבער דאך, ווען דער ענגלישער פונט האט זיך צוריקגעצויגען פון דעם פערכישופטען ראד, איז מיטאמאל איין דריטעל פון דער וועלט ארימער געווארען אויף איין פינפטעל פון פערמעגען, וועלכען זי מוז איינפאך אויסשטרייכען פון איהרע ביכער. וואס מארגען וועט זיין דאס קאן קיינער באטירליך נישט פאראויסזאגען. איין זאך איז נאר זיכער, אז נישט דער אלמעכטיגער דאלאר, נישט דער פראנצויזישער פראנק, וועלכער איז קינסטליך ארויפגעזעצט געווארען אויפ׳ן פיעדעסטאל וועלען זיך אויף לאנג נישט קענען אויפהאלטען. זיי וועלען ווארימען דאס גאלד, און דאס גאלד, וועט נישט געקוקט דערויף, איינגעפרוירען ווערען.

אמעריקא און פראנקרייך האבען זיך צוגענומען דריי פינפטלעך פון גאנצען גאלד, האבען עס בעהאלטען און האבען געטראכט, אז אויף אזא אופן האבען זיי געלענט דעם קאנקורענט אויף בידע לאפאטקעס און פון איצט אן וועלען זיי רעגירען איבער דער וועלט מיט א בעזונדערער ראפינירטקייט, און אויסגערעכנטקייט האט דאס געטון פראנקרייך.

צי רעכענט נאך איצט פראנקרייך אז איהר חשבון איז געווען א גוטער און א געניטער, דאכט זיך, אז ניין. ווען די ערשטע אויפטרייסלונגען, וועלכע די ענגלישע דעציזיע האט ארויסגערופען אין דער וועלט, האבען איבערצייגט פראנקרייך, אז איהרע צוויי אדער דריטהאלבען מיליארד דאלאר אין גאלד וועלען נישט פערפעסטיגען איהר איבערהערשאפט. פראנקרייך האט נישט די נויטיגע אויסשפרייטונג אויף צו ווערען דער דיריגענט פון ווירטשאפטליכען לעבען אין דער וועלט, און אין איהר איזאלירטקייט וועט זי נישט האבען קיין גרויס בחת פון איהר גאלד, וואס איז איינגעפרוירען אין די קעלערס.

און דאס אלטע ענגלאנד — וועט זיך אויפהויבען?

ס׳איז נאטירליך שווער צו זיין א נביא. די געשיכטע האט פערשריבען נישט איין אזא געשעהעניש, ווען וועלט-מלוכות זענען געפאלען, רואינירט געווארען און האבען געמוזט אפטרעטען זייער ארט אנדערע. ס׳איז נישט אויסגעשלאסען אז ס׳איז שוין געקומען דער סוף פון דער בריטישער אימפעריע, כאטש אויף אזא פלוצלינגען אופן זענען וועלט-מאכטען נישט געפאלען. אבער דאך איז אלצדינג מעגליך.

אבער פון דער אנדערער זייט דערמאנט מען זיך די קלוגע ווערטער, וועלכער עמיצער האט געהאט געזאגט וועגען ענגלאנד: ענגלאנד האט געוועהנליך פערשפילט אלע שלאכטען, אבער זי האט געוואונען אלע מלחמות.

ווער ווייס, צי וועט איצט אויך אזוי נישט זיין. דערווייל האבען מיר צו טון בלויז מיט איין שלאכט. צום אויסשפיל פון גאנצען קריג איז נאך ווייט און דעם קריג וועט נאך אפשר דער בריטישער אינזעל געווינען...

דער הספד נאך די אמעריקאנער טוריסטען

אנשטאט פאריז, בערלין און לאנדאן, פאהרט מען קיין סאוויעטען-רוסלאנד

דער עקאנאמישער קריזיס אין אמעריקע האט אונטערגעבראכען פאר איירא א גרויסען פרנסה-צווייג — די טוריסטען-בעוועגונג, וועלכע איז ממש ווי דורך א כישוף איינגאנצען אנגעשטעלט געווארען.

בעדויערט מען עס אין איירא טאקע זעהר שטארק. די צייטונגען איז זשורנאלען אין די איירא פעאישע הויפט-שטעט הערען נישט אויף צו מאכען הספדים נאך דער טוריסטען-בעוועגונג, אין ערגעץ אבער קלאגט מען נישט אזוי שטארק ווי אין פאריז. ווייל פאריז האט פריהער געהאט די גרעסטע הכנסה און ממילא האט זי איצט מעהר שאדען פון אלע אנדערע שטעט.

יעדער אמעריקאנער, אפילו דער ארימסטער, האט, בעזוכענדיג איירא, געמוזט אראפשטייגען אין פאריז, נישט זיין אין פאריז, איז ממש געווען א חרפה — וואס וועט מען האבען צו דערציילען קומענדיג צוריק קיין אמעריקע?..

און די דאזיגע לעב-שטאט האט זיך זעהר גוט צוגעפאסט צו דער טוריסטען-בעוועגונג — ס׳האבען זיך כסדר געהאלטען אין איין עפענען נייע „אמעריקאנער" רעסטאראנען, גרעסערע און קלענערע „אמעריקאנער" האטעלען און סאלאנען, מאדערנע גאזינען, ספעציעל פאר אמעריקאנער טוריסטען, און אין די אלע געשעפטען האט מען אויסגעצייכענט געקענט דעם קונסט ווי אזוי אויסצופאמפען די עטליכע דאלאר...

די אונטערנעהמער פון די געשעפטען זענען אין א קורצער צייט ממש נתעשר געווארען, און אויך די שיף-געזעלשאפטען האבען צום עסק נישט דערלייגט, ביז ס׳איז געקומען דער קריזיס און געמאכט א סוף צו דער גאנצער טוריסטען-בעוועגונג.

דערפיהלט האט מען די צרה נאך פארא יאהרען. און אין דער גאנצער אמעריקאנער פרעסע האט זיך אנגעהויבען אן אגיטאציע לטובת איירא פע — מ׳זאל נישט איבערייסען דעם פאדים.

פערשטייט זיך אז די גאנצע אגיטאציע איז אינספירירט געווארען דורך די שיף-געזעלשאפטען, מיט דער הילף פון אייראפעאישע אונטערנעהמערס וועלכע האבען געשאטען מיט געלד אויף אגיטאציע-צוועקען, איינצוריידען די אמעריקאנער, זיי זאלען זיך ווידער לאזען אין וועג.

די שיף-געזעלשאפטען האבען דערביי איינגעפיהרט אויף די שיפען אויסערגעוועהנליכע בעקוועמליכקייטען, אפילו אין דריטען קלאס מ׳האט בעשטימט פאר טוריסטען גרויסע הנחה-פרייזען, אבער ס׳האט קיין זאך נישט געהאלפען — דער זומער איז פאר דער טוריסטען-בעוועגונג געווען ממש א פאטאלער.

איין לאנד בלויז האט היינטיגען זומער געגנאסען פון אמעריקאנער טוריסטען — סאוויעט-רוסלאנד.

סאוויעט-רוסלאנד איז דווקא שטארק בעזוכט געווארען דורך אמעריקאנער און ווערט נאך איצט בעזוכט, און די סאוויעטען, פערשטייט זיך, זענען שטארק צופרידען דערפון, אויך זיי מאכען פאר די טוריסטען גרויסע הנחות, און בעקוועמליכקייטען, אבער ס׳איז נישט דער מין טוריסטען וואס פלעגען פריהער בעזוכען די אייראפעאישע הויפט-שטעט, קיין סאוויעט-רוסלאנד קומען ס׳רוב ארבייטער, אדער סתם נייגעריגע, וואס זוכען „עקזאטיק", אבער זיי זענען ווייט פון צו וואַרפען זיך מיט דאלארען...

דערפאר טאקע איז מען אין איירא פע נישט מקנא סאוויעט-רוסלאנד. וואס זי האט יא טוריסטען — מ׳פערגינט איהר דעם גליק.

פאבריקען פאר יוגד. דעקלאסירטע און קאלאניסטען אין קרים

סחורות אויף עקספארט קיין אויסלאנד

לויט א הסכם מיט דעם „קאמזעט" און „אגראדזשאינט" האט דער ארט-פערבאנד אנגעהויבען א פלאנמעסיגע אינדוסטריאליזירונגס-ארבייט אין די שטעט און קאלאניעס פון קרים. אין ווייסרוסלאנד און איקר יענע טוט ארט, ווי בעקאנט, לאנדווירטשאפטליכע און אינדוסטריאליזירונגס-ארבייט. אין קרים, וואו די לאנדווירטשאפטליכע טעטיגקייט ווערט געפיהרט פון אגראדזשאינט, וועט די ארבייט פון ארט לויט דעם נייעם אפמאך בעשטיין נאר אין דער איינפיהרונג פון נייע אינדוסטריעס פאר דעקלאסירטע און אויך פאר די קאלאניסטען אלס נעבען-בעשעפטיגונג.

דער אנהויב איז געמאכט געווארען אין יעוופאטאריע, וואו עס איז ארגאניזירט געווארען א פאס-פאבריק אויף 300 פערזאן.

דאס געלט אויף צו בויען די פאבריק-געביידע האט אסיגנירט די קרימער געוועזענע קאאפעראציע, די נויטיגע מאשינעס און אנדערע מכשירים שטעלט צו דער ארט.

מיט דער אונטערשטיצונג פון דער זעלבער געוועזענער קאאפעראציע האט דער ארט אנגעהויבען בויען ארבייטער-וואוינונגען אין שכנות מיט דער פאבריק. די קרימער רעגירונג איז שטארק פעראינטערעסירט מיט׳ן אויפבוי פון דער פאס-פאבריק, ווייל ס׳פעלט זיך איצט אין לאנד א שטארקער מאנגעל אין פעסלעך פאר די פיש-פראכט און געמיז-קאנסערוון.

אויסערדעם ארגאניזירט איצט דער ארט אין דער קאלאניע „איכר" ביי יעוופאטאריע א קליינע פאבריק אויף צו בעדרוקען שטאפען. אין דער דאזיגער קונסט-דרוק פאבריק וועלען בעשעפטיגט ווערען 50 פרויען פון די יודישע קאלאניסטען. דער רוישטאף פאר דעם ערשטען ארבייטס יאהר איז שוין דורכ׳ן ארט פערזארגט געווארען.

די קונסט-בעדרוקטע שטאפען וועלען עקספארטירט קיין אויסלאנד און עס זענען שוין אפילו פערהאן אויף דעם איינינע אויסלענדישע בעשטעלונגען.

אן׳ענליכע קונסט דרוקעריי, וואס דער ארט האט געעפענט אין סלוצק (ווייסרוסלאנד) בעשעפטיגט שוין ביים היינטיגען טאג 150 ארבייטער.

דער ארט גייט אויך עפענען איצטער אין 8 אנדערע קאלאניעס פון דער קרים שטרוי פלעכטעריען פאר דאמען-היט. דער רוישטאף פון סאדאגאסקאר איז שוין אנגעקומען. די פרויען און טעכטער פון די קאלאניסטען וועלען דורך די דאזיגע היט פלעכטערייען בעקומען א זייטיגען פערדינסט און אזוי ארום פערלייכטערען די קאלאניסטישע בידזשעטען.

אין די היט פאבריקען, וואס דער ארט האט געהאט איינגעארדענט אין די קאלאניעס פון אדעסער ראיאן, פערדינען שוין די ארבייטערקעס צו 2 רובל א טאג.

לויט א נייעם אפמאך מיט דעם „קאמזעט" וועלען פון איצט אן און ווייטער קענען גענייסען פון דער קאנסטרוקטיווער קרובים-הילף אויך די יוגענטליכע ארבייטער און שילער פון די פערשידענע פאבריקען, טעכניקומס, „פאבזאוואטשן" (פאבריק פון זאוואד-שולען) און אנד. טעכנישע לער-אנשטאלטען, אויב נאר די דאזיגע יוגענדליכע האבען קרובים אין אויסלאנד.

פערניכטונג פון שטורעם אין האנדוראס

אפענסיווע

געגען דער יודישער קולטור

זייט א געוויסער צייט האבען מיר בעקומען אלאמירענדע ידיעות פון א גאנצע רייה שטעט אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע. אז די מאכט פערוועהרט צו שפילען אין יודישען טעאטער א גאנצע רייה ווערק פון אונזערע גרעסטע דיכטער און שריפטשטעלער. אזוי האט אונז דער אנפיהרער פון דער ווילנער טרופע ה׳ מזא״ה מיטגעטיילט, אז דער בזשעזשינער סטאראסטא האט פערוועהרט דער טרופע צו שפילען „קידוש השם" פון שלום אש, די דירעקציע פון לאדזער יודישען טעאטער האט אונז מיטגעטיילט אז זי האט בעקומען א רשימה פון א גאנצע רייה יודישע פיעסען, וועלכע מ׳טאר נישט שפילען, נעכטען איז ביי אונז געוועזען א דעלעגאציע פון דער שטאט קאלא, וועלכע האט אונז מיטגעטיילט, אז די סטאראסטווע האט פערוועהרט אויפצופיהרען לייוויק׳ס „גולם".

מיר האבען לכתחילה געטראכט, אז דא איז פארגעקומען עפעס א טעות, א מיספערשטענדניש, אז דאס ווערט געטון דורך פערשידענע בעאמטע אויף אייגענע אחריות, מיר האבען זיך איבערצייגט אז ס׳איז נישט אזוי.

אונזער מיטארבייטער האט זיך געווענדעט אין דער וואיעוואודזטווע וועגען דעם ענין, וואו מ׳האט איהם געענטפערט, אז דער גאנצער ענין ליגט נישט אין דער קאמפעטענץ פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע, נאר פון אינערן-מיניסטעריום. געהענדיג אויף דער דאזיגער ליניע האבען מיר זיך דערוואוסט א גאר סענסאציאנעלע געשיכטע: דאס מיניסטעריום האט מיט עטליכע וואכען צוריק ארויסגעשיקט א צירקולאר אין אלע וואיעוואודזטוועס וועגען דעם, אז ס׳זאל פערוועהרט ווערען צו שפילען א רייה יודישע פיעסען אין יודישען טעאטער. מיר ברענגען נאר א טייל פון דער דאזיגער רשימה, וואס וועט זיין גענוג צו אילוסטרירען די אונפערשטענדליכקייט און אבסורדאלקייט פון דער דאזיגער פעראָרדנונג. אזוי לייענט זיך אין דעם צירקולאר, אז עס ווערט פערוועהרט צו שפילען:

פון שלום אש: דער בונד פון די שוואכע, קידוש השם, אמנון און תמר, די יורשים; פון י. ל. פרץ — ס׳ברענט, און ביינאכט אויפן אלטען מארק. לייוויקס „גולם", מארק ארנשטיינס „די נקמה", בימקא׳ס — אויפ׳ן בריג פון ווייסעל; גארדינס — די שעהנע מרים; געבעלס — טאטע מאמעס צרות; לאטיינער׳ס — דאס יודישע הארץ און נאך א גאנצע רייה אנדערע פיעסען.

איצט דארף מען זיך אפשטעלען דערויף, וואס זאל דאס בעדייטען? וואס פארא חטאים ארויסגעהענדיג פון מלוכה-אינטערעס, האט מען געפונען אין קידוש השם אין ביינאכט אויפ׳ן אלטען מארק, אין „גולם", א.א.וו.

קידוש השם איז געשפילט געווארען 400 מאל אין אלע ווינקעלעך פון פוילען.

דער „גולם" איז געשפילט געווארען צעהנדליגער מאל איבערזעצט און געשפילט געווארען אויף פויליש און ס׳האט קיינעם נישט געשטערט. און מיט אמאל פערוועהרט מען די דאזיגע זאכען?

מיט וואס האט זיך פערזינדיגט דער גרויסער פוילישער פאטריאט, שלום אש, אונזער גרויסער דיכטער, אז מ׳זאל פערוועהרען אויפצופיהרען אזש 4 זיינע פיעסען?

קיין פערטייטשונג דערויף האבען מיר בשום אופן נישט געפינען און דעריבער מוזען מיר מאכען אונזערע אייגענע קאמענטארען.

די לעצטע צייטען זענען געשעהען אזעלכע זאכען, וואס לאזען שטעלען א השערה, אז ס׳געהט א קורס פון שיקאנירען אלע אונזערע קולטורעלע ערגאניזאציעס; דער דאזיגער קורס האט זיך אנגעהויבען מיט׳ן פערמאכען די יודישע שולען און געהט בסדר ווייטער.

מיט׳ן פערוועהרען אויפצופיהרען די פעריל פון דער יודישער ביהנע-ליטעראטור ווערט געגעבען דער שטארקסטער קלאפ דער יודישער קולטור-בעוועגונג און די יודישע בעפעלקערונג פערשטעהט עס אויך אויף דעם אופן.

דאס אינערן-מיניסטעריום דארף זאגען קלאר און אפען וואס ס׳איז געמיינט געווארען מיט דעם דערמאנטען צירקולאר. אפשר זאלען מיר דאס פערשטעהן אויף דעם אופן, אז צוליב׳ן קריזיס פון פוילישען טעאטער, וויל מען דעם יודישען צושויער דארט אהין שיקען? יעדענפאלס וועט דער דאזיגער צירקולאר ארויסרופען די גרעסטע אויפרעגונג אין די רייהען פון דער פארטגעשריטענער יודישער בעפעלקערונג. ס׳דארף נעהמען א ווארט דער פ.ע.נ. קלוב, דער יודישער ארטיסטען-פעראיין און אלע יודישע קולטורעלע ארגאניזאציעס.

י. ד.

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9. טעל. 17-183

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פראצעדוריע פון וועטשליכע ארמאטור

ספעציעל ווי: וועלאדקעס אויף פ׳אטפוסען, קינדער-

העגער און פוס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 9.30 ביז 4.30 נאכמיטאג

חול-המועד'ניקעס אין לאדז

ניסים פון דער גרויסער שטאט

חול-המועד איז א צייט, ווען מ'פאָהרט צו־גאַסט; עלטערן קומען צו־גאַסט צו קינדער. חתנים פאָהרען „שויען" כלה'ס. כלה'ס ווערען פערבעטען צו מחותנים. אַ „וואַרט" מאַכט מען חול־המועד. און זמן חתונה „שמועסט מען אָך" אויך חול־המועד.

חול־המועד זעהט מען אויף פּיעטריקאָווער גאַס שפּאַצירען נייע פּנימער, „פּאָרלעך" — אָדער ער איז אַ פּראָווינצער און זי איז אַ לאָדזערין, אָדער זי איז אַ פּראָווינצערין און ער איז אַ לאָדזער.

געהט מען געאַ־ימס, מ'בעקוקט די טראַמוואַ־יען, מ'שטעלט זיך אָפּ ביי יעדען שוי־פענסטער, מ'לייענט די אַפישען און די ליכט־רעקלאַמען — חידושים פון לאָדז!...

וואס זענען די פיילבויגענס?

אויפ'ן רוג פּלאַץ־וואָלנאַשטשי און נאַוואַמיע־סקאַ שטעהט אַ „פּאַרעל", ער אין אַ שוואַרצען לאַנגען פּאַלטען. מיט אַ קליין היטעלע ווי אַ שטערצעל אויפ'ן שפּיץ־קאָפּ. טראָגט ברילען מיט אַ גאָלדען שניירעלע אונטערען אויער, אַ ווייסען שאַליק אויפ'ן האַלז. נייע שטיוועל, באַר וואָס פון דער קאַפּיטע אַראָפּ.

זי איז אַ גרויסשטעטישע, מיט אַ קלייד ביז צו דער ערד. מיט אַ וואָליטשקען „טשאַפּקעלע".

שטעהען זיי ביים רוג. ער פרעגט זי קשיות, און זי פערטייטשט איהם.

— זאָג מיר. פאָלשטעלע, צו וואָס זענען די „פיילבויגענס" אויף די טראַמוואַיען? וועניג, וואָס דער טראַמוואַי שלעפּט אַזויפיל מענשען, דאַרף ער ער נאָך שלעפּען אַ פיילבויגען אויפ'ן דאַך?

— כעל דיר „טלאַמאַטשען" — ענטפערט איהם די לאָדזער כלה — די פיילבויגענס האַלטען דאָך אונטער די דראָטען. ווען נישט די פיילבויגענס, וואָל טען דאָך די דראָטען אַראָפּגעפאַלען....

ס'ברענט אויפ'ן הימעל...

אַ צווייט פּאַרעל. זי אין אַ רויטען הוט מיט „כינסקע טאַשמעס" טראָגט אַ לאַנגען מאַנטעל מיט אַ פוטער־קראַגען, האַלט אַ גרויסע סאַקעווקע. בעבען איהר אַ פאַצעט מיט אַ ווייסען, לייוענטען מאַנטעל, מיט אַ „ליציפּעטאָווקא". קוקען ביידע אין הימעל און זי הידושט זיך: ס'צינדט זיך אָן און ס'לעשט זיך אויס. ס'לעשט זיך אויס און ס'צינדט זיך ווידער אָן.

— קוק נאָר, קוק באָר, — וואָס איז דאָס — זיגמונד ?ס'ברענט דאָך אויפ'ן הימעל!...

— דאָס איז — ענטפערט דער בחור מיט דער „ליציפּעטאָווקע" — אַ רעקלאַמע.

— אַהאַ — ענטפערט זי.

— וואָס אַהאַ ? — פרעגט ער

— פון וואַנען זאָל איך וויסען? דו ביזט דאָך אַ לאָדזער ,טאָ זאָג דו.

— דאָס איז אַ רעקלאַמע פון קאַשטשושקאָ'ן, מ'זאָל אַפילו ביינאַכט זעהען ווי ער זעהט אויס!...

לאדז איז גרעסער ווי נא יורעק...

אויף פּיעטריקאָווער גאַס געהען צוויי חול־המועדניקעס. שטעלען זיי אָפּ אַ יוד און פרעגען איהם אַ קשיא :

— זאָגט מיר, איך בעט אייך, ווער איז דאָס דער אויפ'ן ווייוער, וואָס טראָגט אַ קעסטעל מיט אַנ' אויפשריפט „פּאָגאָטאָוויע", — ער איז אַ דאָקטאָר?

— ניין — ענטפערט דער יוד — ער איז פון דער „פּאָגאָטאָוויע קראַוויעצקאַ", אַז ס'דאַרף זיך עמיצער אויספּרעסען די הויזען, טעלעפאָנירט ער נאָך דער הויזען־פּאָגאָטאָוויע.

אין לאָדז זענען נאָך דאָ אַנדערע „פּאָגאָטאָוויעס": אַנ'עלעקטריע־פּאָגאָטאָוויע. אַז ס'פּלאַצט ביי עמיצען אַ קאָרק פון עלעקטריע, טעלעפאָנירט ער נאָך... דער עלעקטריע־פּאָגאָטאָוויע... ס'איז אויך דאָ אַ... קאַפּעלוש־פּאָגאָטאָוויע; אַז ס'דאַרף זיך עמיצער אויפשטייפען דעם קאַפּעלוש, טעלעפאָנירט ער נאָך דער... קאַפּעלושען „פּאָגאָטאָוויע"... און אַ „שיך־פּאָגאָטאָוויע" „איז נישטאַ? אַז ס'רייסט עמיצען אַריין אין די שיך, טעלעפאָנירט ער נאָך דער... „שיך־פּאָגאָטאָוויע".

— איי... איי — חידושען זיך די פּראָווינצער יודען, אָ שטאָט דאָס איז, דאָס רע לאָדז. אַזוי־פיל פּאָגאָטאָוויעס — מעהר ווי אין נאַ יאָרעק!...

לאדזער „גנבים"

אויף רוג פּיעטריקאָווער און בענעדיקטאַ שטעהט אַ יוד מיט אַ יודענע און שילטען : אויס־געראַט זאָלע זיי ווערען — די לאָדזער גנבים.

— אַזעלכע טרילער'ס — העלפט איהם צו די יודענע .

— אַזעלכע אַנטיסעמיטניקעס — בייזערט זיך דער יוד, — יעך האָב דער געזאָגט, מיט די לאָדזער שווינדלער'ס טאָר מען נישט מאַכען קיין געשעפטען!....

— זייט מוחל ,פּעטער — ווענדט זיך צו זיי אַ יונגערמאַן, וואָס האָט געהערט, ווי זיי שעלטען די „לאָדזער גנבים", — וואָס איז דאָס געשעהען?— מ'האָט אייך בעגנבעט ?

נאָך מעהר ווי בעגנבעט. פּשוט צוגענומען ס' געלד פון דער קעשענע — ענטפערט דער יוד מיט כעס.

— ווי אַזוי ? — פרעגט דער יונגערמאַן.

— מיר זענען געקומען — דערצעהלט דער יוד — אויף חול המועד קיין לאָדז. אין „סטאָביעצק, האָב יעך געהערט וועגען „טרעיאַטער" וואו מ'־טאַנצט און מ'זינגט אויפ'ן ליילעך. נו, ב'ין יעך מיט מיין ווייב אַריינגעגאַנגען אָט אָ דאָ, קעגענאיבער אין דעם טרעיאַטער ,האָבען מיר געקויפט בילעטען, האָט מען אונז געהייסען זיצען, זענען מיר געזעסען אַ האַלבע שעה, אַ שעה, צוויי שעה, און איצט זענען מיר אַהיימגעגאַנגען. נו, פרעג איך אייך. פאַר זיצען אויף אַ שטרויענעם שטוהל בעהמט מען דריי גילדען? — ס'איז דאָך בפירוש גזילה!...

— האַ... האַ... האַ... — האָט זיך דער יונגער־מאַן צולאַכט — פעטער, איהר זענט דאָך געזעסען אין דער „פּאָטשעקאַלניע"!...

— קום! — האָט זיך דער פּראָווינצער יוד געווענדעט צום ווייב. — דו זעהסט דאָך, ס'איז איין באַנדע — דער איז אויך אַ לאָדזער „גנב"!...

אב—נעק.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט= און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער=שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

אום צו ראטעווען זיך דאס לעבען

האט זי געמוזט עסען מענשען-פלייש

אנ'אמעריקאנערין, וועלכע האט פערבראכט עטליכע יאהר צווישען די ווילדע שבטים אין אפריקע, דערצעהלט, אז זי איז איינמאל געצוואונגען געווען צו עסען מענשען-פלייש

בעסי טהאָום פון אָהאַיאָ וועלכע האָט געוויינט עטליכע יאָהר אין די ווילדע אַפריקאַנער געגענדען דערציילט פאָלגענדע געשיכטע ווי אַזוי די קאַניבאַלען האָבען איהר געצוואונגען צו עסען מענשען־פלייש.

איך און ווילהעלם וואַנדערוועסטי האָבען זיך דאַן געפונען אין דעם קאַווירענדאַ לאַנד, די וואַנ־דערוועסטיס האָבען זיך מיט יאָהרען צוריק בעזעצט אין מזרח־אַפריקע. האָב איך זיך מיט זיי געפיהלט זיכער ביים אַרומרייזען די פערוואָרפענע געגענדען צווישען די ווילדע שבטים פון מיטעל־אַפריקע.

איינמאָל ווען מיר זענען געווען אין אַ דאָרף, אין דעם דערמאָנטען קאַוויראָנדאַ לאַנד. איז פרוי וואַנ־דערוועסטי פּלוצלונג קראַנק געוואָרען און מען האָט געמוזט מיט איהר שנעל פאָהרען צו אַ דאָקטאָר. דער מאַן איז מיט איהר אַוועקגעפאָהרען און איך בין פערבליבען אַליין. ער האָט אָבער אָנגעזאָגט דעם הויפּטלינג פון דעם דאָרטיגען שבט, אַז ער זאָל בעשיצען אונטער אַלע אומשטענדען ,וואָס עס זאָל זיך נישט מאַכען.

בעשיצט האָט ער מיך, דאָך איז מיר אויס־געקומען דורכצומאַכען אַ שרעקליכע ערפאַהרונג.

אין אַ דריי טעג, נאָכדעם ווי די וואַנדערוועס־טיס זענען אָפּגעפאָהרען איז געוואָרען אַ טומעל, אין דאָרף. דעם הויפּטלינגס יונגסטע ווייב איז פער־שוואונדען געוואָרען. איז דער הויפּטלינג געקומען צו מיר צו בעטראַכטען מיין פאָטאָגראַפיע־קאַמערא. אויף דער קאַמערא האָבען זיי געקוקט מיט קרומע אויגען: אין איהר שטעקט עפּעס אַ כישוף, האָבען זיי געטראַכט, ער האָט זיך מיט מיר פונאַנדערגע־שמועסט און גאַנץ העפליך געבעטען איך זאָל אַ־ריבערפיהרען מיין בילדעל צו די איבעריגע ביידע לעך, וואו זיינע פרויען געפינען זיך, דאָס איז גע־ווען פּשוט אַזוי גוט ווי אַ פאַרשלאַג איך זאָל ווערען זיין פרוי, איך האָב איהם ענטשלאָסען ענטזאָגט. די מנהגים פון מיין לאַנד ערלויבען עס נישט, האָב איך איהם ערקלערט,.

האָט ער מיך אָפּגעלאָזען, אָבער באַלד איז פאַר מיר געקומען אַנ'אַנדער צרה.

אין אַ פּאָר טעג אַרום איז ווידער געוואָרען אַ טומעל אין דאָרף. אַ שליח איז געקומען און דערצעהלט אַז אַ מאַן פון דעם געפערליכסטען שכנישען מאַטאַי שבט איז געפעהרליך פערוואונדעט געוואָרען פון אַ לייב. ער ליגט נישט ווייט פון דאָרף ,און האַלט ביים שטאַרבען, דער מכשף אָדער דאָקטאָר ,ווי מען רופט דאָ, האָט גענומען מאַכען פערשידענע צערעמאָניעס אַלס אַ הכנות צו דעם מאָל צייט, וואָס מען וועט באַלד מאַכען פון די פלייש פון דעם געפאַלענעם מאַן פון דעם פיינדליכען שבט. מען האָט דעם מאַן געבראַכט און באַלד האָט דער מכשף ערקלערט, אַז עפּעס אַ בייזע אויג האָט געשאַדט און האָט פערכישופט די פלייש פונ'ם געפאַלענעם.

דער מכשף מיט דעם הויפּטלינג האָבען זיך עפּעס געשושקעט, און דערנאָך האָט מען מיר ער־קלערט, אַז דער חשד פאַלט אויף מיר: איך האָב עס אַנ'עין הרע געגעבען און מיט מיין בליק פער־גיפטעט דאָס פלייש. איך האָב, פערשטייט זיך, גע־טענהט, אַז איך האָב איהם קיין עין־הרע נישט געגעבען ,האָבען זיי מיר געזאָגט, אַז איך זאָל דאָס ערשטע עסען פון דעם פלייש פון יענעם מאַן, אויב איך האָב איהם נישט פערגיפטעט ,האָב איך זיך ענטשלאָסען ענטזאַגט פון דעם.

האָבען זיי בעשלאָסען צו מאַכען אַ פּראָבע מיט אַ גיפטיגער שלאַנג, פריהער האָבען זיי די שלאַנג אַרויפגעלייגט אויף די פּלייצעס פון דעם נעגער יומא, וועלכער האָט מיך בעדינט איידער זיי האָבען דאָס געטון האָט מיר יומא געזאָגט, איך זאָל נישט מורא האָבען פאַר'ן שלאַנג, ער האָט אויך קיין מורא נישט. און ער איז טאַקע בשלום דורכגע גאַנגען די פּראָבע. ווען ד ישלאַנג האָט זיך גענו־מען דרעהען אַרום זיין האַלז האָב איך עס נישט געקענט צוקוקען, און האָב פערמאַכט די אויגען. איך האָב אַ ווילע אַרום געעפענט די אויגען איז שוין די שלאַנג נישט געווען אויף יומאַ'ס פּלייצעס און יומא איז געווען אַל־רייט.

דאַן זענען זיי צוגעגאַנגען צו מיר, מיט דער שלאַנג, דאָס האָט מיך אַזוי אויפגעשוידערט און אָפּ־געעקעלט אַז איך בין אויפגעשפּרונגען און האָב אויס געשריגען: „איך וועל שוין עסען דאָס פלייש איך וועל שוין עסען!"

איך האָב אויפגעגעסען אַ שטיקעל פלייש און גלייך נאָך מיר האָבען זיי אַלע זיך אַ וואָרף געטון עסען דאָס פלייש מיט אַ הונגעריגען אַפּעטיט. איך האָב פערטרונקען מיט אַ שטאַרקען ווייַן כדי איך זאָל נישט פיהלען דעם איבעל און אַוועקגעלאָפען צו זיך אין ביידעל און זיך אַריינגעוואָרפען אין בעט שלאָפען.

שפּעטער אַביסעל האָב איך געהאַט אַ גע־שפּרעך מיט אַ געבילדעטען מאַן פון דעם באַריבאַי שבט, האָט ער מיר געזאָגט אַזוי :

„וואָס איז דאָ אַזאַ אומגליק אַז מיר עסען אויף אַ געפאַלענעם געגנער, עס איז דאָך בעסער [illegible] לייב זאָל איהם אויפעסען. אַז מיר עסען דיין פלייש לעבט ער דאָך דערנאָך אין אונז".

א מאשין אפצושיבען פיש

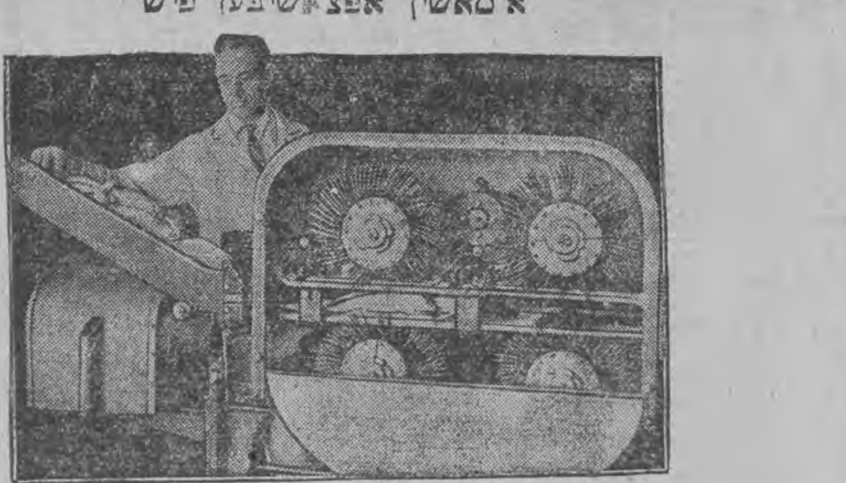

א קרבן פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן

(42

— אַך, איהר רעדט שוין אָנקעל, ווידער וועגען מיין זינגען ?.. דער אָנקעל טענה'ט שוין ווידער וועגען דעם, אַז איך בין טאַלאַנטלאָז ? — האָט מאַ־דאַלענאַ פריילעך אויסגערופען, אַריינטראַגענדיג קאַ־ווע.

— ביזט אַליין שולדיג ! פאַרוואָס האָסטו אונ־טערגעהערט ? — האָט שפּאַסיג געענטפערט דער אַל־טער — אָט באַקען זיך בעסער : דאָס איז דער מיס־טער סטאַר... ווען דו וואָלסט אַריינגעקומען אַ ווייל־ע פריהער, וואָלסטו געהערט, אַז ער האָט וועגען דיר אַ בעסערע מיינונג, ווי איך...

מאַדאַלענאַ האָט אָפּגעשטעלט דאָס טעצעל אויפ'ן טיש, און אויסגעשטרעקט צו סטאַר'ן די האַנד :

— איך פריי זיך זעהר, וואָס איהר זענט גע־קומען ! איך האָב אַ סך וועגען אייך געהערט, און שוין לאַנג געוואָלט מיט אייך רעדען... איהר זענט, דאַכט זיך, זעהר בעפריינדעט מיט'ן מיסטער מאַקס קאַרלין און זיין אומגליקליכער פרוי ? אַ גרויסער רחמנות אויף זיי ! איך האָב מיט זיי גרויס מיטלייד!

זי איז געווען אַזוי בעחנ'ט, און די רייד איהרע — אַזוי פּשוט און אָפריכטיג; אַז מאַריס'ן איז ווידער אַדורך דער געדאַנק, אַז ער האָט געהאַט אַ טעות אויפ'ן בית עולם.

איז זי דען געווען אַ געשיקטע שוישפּילערין, אָדער פּשוט אַ היציגע, נישט צוריקגעהאַלטענע נאַטור.

— איך דערפיהל איצט די פליכטען פון אַ שטיב־מיידעל — האָט זי געקלערט — איהר קענט דזשוליאַ'ן ?

— איהר אַלט דינסט־מיידעל ?.. יאָ איך האָב זי געזעהען.

זי איז נאָך ביז איצט נישט געקומען צו זיך, און קאָ ןדעריבער גאָרנישט טון... באמת, אומפּע־שטענדליך...

— האָב געדולד, טייערע, זי וועט שנעל צו זיך קומען ! — האָט זיך קאַטשיאַלאַ ליב אָפּגערופען.

— מסתמא האָט דזשוליאַ שטאַרק געגען געהאַט די לעדי ראַלסאָן ? — האָט מאָריס אַ זאָג געטון.

מאַדאַלענאַ האָט אַ קוק געטון אויף איהם און פערוואונדעט אויפגעהויבען די ברעמען :

— זעלבסטפערשטענדליך, אַז נישט ! פאַרוואָס האָט זי געדאַרפט געגען האָבען די דאָזיגע פרוי ?

— איך וייס נישט... מיר האָט זיך אויסגעוויזען, אַז לעדי ראַלסאָן איז געווען זעהר בעפריינדעט מיט אייך, און...

— בעפריינדעט מיט אונז !.. לעדי ראַלסאָן?!..

דאָס מיידעל האָט אַרויסגערעדט די דאָזיגע ווערטער מיט גרימצאָרן.

איהרע אויגען האָבען אַ בייזען גלאַנץ געטון.

קאַטשיאַלאַ האָט אומצופרידען אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

— ענטשולדיגט מיר, אויב איך האָב אַ טעות געהאַט. — האָט זיך סטאַר אָפּגערופען — אָבער זי איז דאָך אָפט געווען ביי אייך, און דאָס האָט מיך געצוואונגען זיך משער צו זיין...

— יאָ, זי איז דאָ צו אָפט געוועזען ! — האָט שאַרף געענטפערט דאָס מיידעל — נאָר קומען אַהער פלעגט זי נישט צוליב אונז, נאָר צוליב איהר קוזין באָריס... מיינט נישט, אַז זי האָט איהם ליב געהאַט... פאולא ראַלסאָן איז נישט פעהיג געווען אויף אַזעלכע זאַכען, זי האָט אָבער נויטיג בעדאַרפט צו האָבען אַ מענשען, וואָס זאָל בעפרידיגען איהר אייגענליבע, וועלכען זי זאָל קענען פערטרויען איהרע איבטריגעס, און באָריס איז איהר איבערגעגעבען געווען בלב ובנפש.

דער אַלטער פּראָפעסאָר האָט מיט אַ האַרבען טאָן איבערגעשלאָגען זיין פלימעניצע :

— מען טאָר נישט מיט אַזאַ טאָן רעדען וועגען טויטע, מאַדאַלענאַ !

— מיט'ן אָנקעלע איז שטענדיג אַזוי ! רעדען גאָר גוטס, און טראַכטען נאָר גוטעס ! אָבער איך קאָן דאָך נישט רעדען מיט אַנ'אַנדערען טאָן, ווען איך דערמאָן זיך וועגען דער דאָזיגער פרוי ! איך בין זעהר צופרידען, וואָס זי איז געשטאָרבען ! ווען איך וואָלט געטענה'ט אַנדערש, וואָלט עס געהייסען, אַז איך זאָג ליגען... און איך קאָן נישט פערטראָגען דעם שקר, מיסטער סטאַר ! דער אָנקעל ווייסט עס גאַנץ גוט. ער ווייסט אַלץ... מיט אַ יאָהר צוריק. בעת איך בין געקומען אויף וואַקאַציעס פון מיילאַנד, זענען מיר געווען זעהר גליקליך — באָריס, דער אָנקעל און איך, איהר האָט ערשט איצט בעקענט באָריס'ן, איצט, ווען ער האָט פערלוירען דעם קאָפּ פאַר צער און עגמת נפש, און איהר קאָנט אייך גאָרנישט פאָרשטעלען זיך, ס'אַרא מענש ער איז געווען דאַן, ווען ער האָט אונז פערכישופט מיט זיין שטימע.

— זי איז גערעכט, — האָט קאַטשיאַלאַ אַ זיפץ געטון — זיין שטימע האָט דאַן אויסגעצייכענט געקלונגען... איבעריגענס, זינגט ער אויך איצט נישט ערגער, און ווען ער וועט צו זיך קומען פונ'ם אומגליק, און זיך אויסבעטען צו דער אַרבייט, פערזיכער איך אייך, אַז די וועלט וועט דערהערען דעם גרעסטען אַרטיסט, פאַר דער לעצטער תקופה, אין די לעצטע הונדערט יאָהר !

— יאָ, נאָר איצט איז עס אַ מעגליכע זאַך, ווייל פאולא איז טויט, און יועט איהם שוין מעהר נישט קענען פייניגען ! — האָט מאַדאַלענאַ אויסגע־רופען — פון יענער צייט אָן, וואָס ער האָט די גע־האַט בעגעגענט, האָט ער פערגעסען אין אַלץ אויף דער וועלט... ער האָט אויפגעהערט צו קלערען וועגען אונז, וועגען זיין ריזען טאַלענט, און וועגען זיין צוקונפט !! ער האָט געלעבט נאָר פאַר איהר, און נאָר צוליב זיינע צואַמענטרעפענישען מיט איהר ! מען זאָגט אַפילו, אַז ער האָט זיך בעטייליגט אין עפּעס אַ פּאַטריאָטישע פערשווערונג !... אָבער דאָס איז אַ נאָנסענס !.. פון דעם מאָמענט, זינט ער האָט בעגעגענט פאולאַ'ן, האָט ער פערגעסען אין רוס־לאַנד... צום גליק האָט זיך אָטאָ־די שעדליכע ווייד־קונג געענדיגט פאַר דער צייט, איידער ס'האָט נאָך בעוויזען צו שעדיגען זיין טאַלענט !

קאַטשיאַלאַ האָט זיך בעוויזען בעוועגט אויפ'ן שטול ; ער האָט אָבער נישט געפּרובט איבערצו־שלאָגען, די הייסע ליידענשאַפטליכע רייד פון זיין פלימעניצע.

— קאָנט איהר זיינע רוסישע פריינד, מיט קאַטשיאַלאַ ? — האָט מאָריס אַ פרעג געטון.

דאָס מיידעל האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ אויף ניין.

— זיי פלעגען דאָ אַריינגיין און אַרויסגיין ווי די שאָטענס, באָריס אַליין פלעגט זיי עפענען די טיר. ביי פאולאַ'ן איז געווען אַ שליסעל, און זי האָט געקאָנט אַריין צו אונז אין דער וואוינונג, [illegible] זי האָט נאָר געוואָלט. מיר אין דזשוליאַ'ן פלעגען עס אויפ־עגען ביז גאָר... דער אָנקעל איז אויך געווען אומצופרידען...

(פאָרטזעצונג קומט)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואָך

פרייע אָדער צוואַנגס-צעכע ?

אויפ׳ן האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר, וואָס קומט היינט פאָר אין וואַרשאַ, וועלען צווישען אַנדערע זעהר וויכטיגע פראַגען, אויך בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען פרייע אָדער צוואַנגס-צעכען.

דער אַרט. 160 פון דעם אינדוסטריע-געזעץ לויטעט: פערזאָנען, וועלכע פערנעמען זיך זעלבסט שטענדיג מיט מלאכה קענען זיך פעראייניגען אויפ׳ן גרונד פון דער פעראָרדנונג אין פרייע צעכען. ד. ה. אין פרייע האַנדווערקער-קאָאָפעראַציעס. די ענטגע צעכען זענען פריוויליגע אָרגאַניזאַציעס און דאָס געהער׳ען צו זיי איז אָבהענגיג פון ווילען פון דעם האַנדווערקער.

אַנדערש שטעלט זיך פאַר די פראַגע ביי צוואַנגס-צעכען, וואָס עס וועט בעטראַכט ווערען אויפ׳ן 3-טען קאָנגרעס אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן ענדער׳ן געוויסע פונקטען פון אינדוסטריע-געזעץ. אַלע האַנדווערקער, נישט קוקענדיג אויף זייערע קוואַליפיקאַציעס מוזען געהערען צום צעך, אויב זיי פיהר׳ען אין שטח פון דעם בעטרעפענדען צעך אַ האַנדווערקער-וואַרשטאַט.

דאָס איז אַ פרינציפיעלע זאַך, דען גאַנץ אַנדערע זענען די אויפגאַבען, לויט דעם סטאַטוט פון פרייע ווי פון צוואַנגס-צעכען, וואָס עס האָט זיך געלאָזט בעמערקען אין די צעכען אין געוועזענעם דייטשען געביט. צוואַנגס-צעכען האָבען געמוזט בעגרעניצען זייער טעטיגקייט צו ריין-אַדמיניסטראַטיווע פראַגען און נישט בעשעפטיגען זיך מיט ווירטשאַפטליכע פראַגען, דען מען קען קיינעם נישט צווינגען צו ווירטשאַפטליכע טעטיגקייטען, וועלכע זענען אין ווידערשפרוך אין געוויסע פאַלען מיט זיין אינטערעס צ. ב. צוואַנג פון פרייז-פערקויף, מאָנאָפּאַליזיר׳ען פון אויסאַרבייטונג. דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען קען נישט פערטראָגען קיין צוואַנג און נאָר אַ פריוואַטע איניציאַטיוו, פעהיגקייט פון פיהר׳ען אַ געשעפט, אַרבייטזאַמקייט אאַ״וו קען האָבען אַ ווירקונג אויפ׳ן ערפאָלג פון געשעפט.

אַנדערש איז די פראַגע ביי פרייע צעכען. אויב עמיצע זענען געפעלט נישט די טעטיגקייט פון בעטרעפענדען צעך, האָט ער דאָס רעכט נישט צו געהער׳ען צום צעך, ווייל דאָס קען ברענגען שאָדען זיין ווירטשאַפטליכע עקזיסטענץ.

דאָס זענען געווען די הויפט-מאָטיווען ביים צוזאַמענשטעלען דאָס אינדוסטריע-געזעץ און עס האָט געזיגט די מיינונג פון פרייע צעכען.

איך ווייס, דאָס מיט מיין מיינונג וועט אַ גרויסע צאָהל האַנדווערקער-טוער נישט זיין איינשטימיג, הויפּזעכליך די יעניגע, וועלכע בעזיצען שוין מייסטער-דיפלאָמען און וואָלטען געוואָלט זעהן אַלע בעלי-מלאכות אין די צעכען, נאָר זיי פערגעסען, דאָס די יעניגע בעלי-מלאכות, וועלכע האָבען ביז יעצט נישט בעלייגט קיין מייסטער-עקזאַמען געפונען זיך אין גאַנץ אַנדערע מאַטעריעלע און פאַך-בעדינגונגען ווי די דיפּלאָמירטע און דעריבער וועלען זיי נישט קענען נאָכקומען די עווענטועלע בעשלוסען פון די צוואַנגס-צעכען, וואָס עס וועט ווידער אַרויסרופען שטענדיגע רייבונגען און זייענדיג געצוואונגען צו געהער׳ען צום צעך וועלען די יעניגע שטענדיג פיהלען זיך אומצופרידען. אין אינטערעס פון צעך דאַרף זיין די ווירטשאַפטליכע ענטוויקלונג און דאָס געזונד מאַכען פון דעם פאַך און דאָס קען געשאַפען ווער׳ען נאָר אין פרייע צעכען, וועלכע האָבען זעהר אַ ברייטע געזעלשאַפטליכע אויפגאַבע, פאָראויסגעזעהען דורך אַ ספּעציעלען סטאַטוט, וואָס האָט נישט קיין פּלאַץ לויט׳ן סטאַטוט פון צוואַנגס-צעכען.

מ. קרעמסקי.

וואָס וועט לאָדז געניסען און וואָס פערלירען

צוליב דער גרויסער ירידה פון ענגלישען פונט

די לעצטע געשעהענישען אין ענגלאַנד, דאָס צודריקציהען דעם גאָלד-פּאַריטעט און די שטאַרקע ירידה פון ענגלישען פונט, האָט אַרויסגערופען אַ ספּעציעלער פעראינטערעסירונג אין דער לאָדזער האַנדעלס און אינדוסטריעלער וועלט. דער לאָדזער טעקסטיל-קרייז איז איינער פון די ווירטשאַפטליכע צענטר׳ען וואָס איז מיט פעסטע האַנדעלס-פעדים פערבונדען מיט ענגלאַנד.

דער דאָזיגער קאָנטאַקט מיט ענגלאַנד האָט זיך געשאַפען אויף צוויי-ערליי אופנים פון איין זייט איז לאָדז אַ בעדייטענדער קליענט און בעל-חוב פון ענגלאַנד צוליב די איינקויפען פון וואָל-בוימוואָל. אַ רייה בעדייטענדע לאָדזער אינדוסטריעלער זענען שולדיג אין ענגלאַנד זעהר פיל געלד פאַר וואָל און בוימוואָל און אין די ענגלישע באַנק-הייזער, וועלכע פינאַנסיר׳ען דעם האַנדעל מיט וואָל און בוימוואָל די דאָזיגע שולדען דערגרייכען אין די גרויסע מיליאָנען און זענען צאָהלבאַר אין דער ענגלישער וואַלוטע.

אויב דאָס פאַלען פון פונט זאָל טאַקע בלייבען און זאָל סטאַביליזירט ווערען אויף אַ נידריגער׳ען מצב ווי ביז איצט, וואָלט די חובות פון לאָדז לגבי ענגלאַנד אויטאָמאַטיש רעדוצירט געוואָרען.

אַפילו די ווידזעווער מאַנופאַקטור אין לאָדז בעגריינדענדיג דאָס לעצטע מאָל איהר ביטע וועגען „נאַדזאָר״ האָט אָנגעוויזען, אַז צוליב׳ן פאַלען פון פונט וועלען איהרע חובות אין ענגלאַנד בעדייטענד פערקלענערט ווערען.

אין אַזאַ עהנליכע לאַגע געפינען זיך אַ גאַנצע רייה אַנדערע לאָדזער פירמעס, וועלכע זענען שולדיג געלד אין ענגלאַנד, פאַר רויה-שטאָף אָדער גאַר מאַשינען, אַזוי וואָלט דאָס פאַלען פון פונט געקענט האָבען אַ גינסטיגען איינפלוס אויף דער לאַגע פון דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע.

פון דער אַנדערער זייט אָבער איז פערהאַן אַ בעגרינדעטע מורא, אַז דאָס פאַלען פון פונט קען זעהר שעדליך ווירקען אויף דער ענטוויקלונג פון עקספּאָרט פון קאָנפעקציע קיין ענגלאַנד, וואָס איז לעצטענס כסדר געוואַקסען, ס׳איז קלאָר, אַז בעת דער פונט איז געפאַלען מיט 30 פּראָצענט וועלען די עקספּאָרטערען פון די דערמאָהנטע אַרטיקלען בשום אופן נישט ביכולת זיין אויסצופּיטיגען זייערע בעשטעלונגען, דער חוב וואָס קומט לאָדז און ביאַליסטאָק פאַר דער עקספּאָרטירטער מאַנופאַקטור און קאָנפעקציע בעטרעפט זיכער איצט די סומע פון 300 טויזענד פונט.

דאָס איז אַ שטאַרקער קלאַפּ פאַר די לאָדזער עקספּאָרטערען, וועלכע ליידען נישט נאָר צוליב דעם וואָס די ענגלישע פונט וואָס זיי קומט זענען ווערט מיט אַ דריטעל ווייניגער, אָבער נאָך צוליב דעם, ווייל איצט וועט מוזען אָפּגעשטעלט ווערען דער גאַנצער עקספּאָרט פון קאָנפעקציע קיין ענגלאַנד.

ווען מ׳זאָל צונויפשטעלען די גינסטיגע זייטען מיט די שלעכטע זייטען פאַר לאָדז, אין שייכות מיט דעם פאַלען פון פונט וועט דאָס זיכער אַרויסקומען לרעה פאַר אונזער שטאָט. די אויסזיכטען אויף ענטוויקלען דעם עקספּאָרט אין ענגלאַנד און בעזונדערס אין די ענגלישע קאָלאָניעס, האָבען זיך כסדר פערבעסערט, און נישט נאָר לאָדז האָט געאַרבייט פאַר׳ן עקספּאָרט נאָר אויך ביאַליסטאָק, ווילנאַ, און בזשעזשין, איצט וועט זיך דערווייל אַלץ מוזען אָפּשטעלען.

ס׳פרעגט זיך צי וועט די ענגלישע רעגירונג בכח זיין צו בעהערשען די לאַגע, צי וועט זיך איהר איינגעבען צוריק צו ברענגען דעם פונט אויף זיין געוועזענעם הויך.

יעדענפאַלס וועלען פאַר די עקספּאָרטערען איצט זיין זעהר שווערע מינוטען און זיי וועלען מוזען מיט דער גרעסטער אָנשטרענגונג קעמפען כדי צו דערהאַלטען די אָפּזאַץ-מערק, וועלכע זענען מיט אַזויפיל מיה ערעאָבערט געוואָרען. די אינדוסטרי וואַרט איצט אויף דער הילף מצד דער רעגירונג וועלכע דאַרף פערגרעסער׳ען די אַרויספיהר-פּרעמיעס און בעשיצען די עקספּאָרטערען אין דער איבערגאַנגס-צייט.

די עקספּאָרט-אַקציע פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער

גוטע אויסזיכטען אויף צו געפינען אומזאַץ-מערק

ווי מיר האָבען שוין געשריבען האָט די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער זיך ערנסט גענומען צו שטודיר׳ען די פראַגע, פון עקספּאָרט פון האַנדווערקער-אַרטיקלען קיין אויסלאַנד.

ווי בעקאַנט זענען צו דעם צוועק געשאַפען געוואָר׳ען 4 קאָמיסיעס וועלכע שטודירען די מעגליכקייטען פון עקספּאָרט און בעמיהען זיך דעם עקספּאָרט צו רעאַליזירען, ס׳קומען כסדר פאָר זיצונגען און בעראַטונגען, די קאָמיסיעס בעזיצען שוין אַ זעהר גרויסען מאַטעריאַל פון פערשידענע זייטען, בעזונדערס גוטע אויסזיכטען זענען פערהאַן אין עקספּאָרט פון קאָנפעקציע און קאַפּעליושען.

פון דענעמאַרק האָט די קאַפּעלושען-קאָמיסיע למשל דערהאַלטען אַ מעלדונג, אַז דאָרט איז פערהאַן אַ גרויסער אינטערעס פאַר לאָדזער קאַפּעלושען אויסאַרבייטונגען און די דאָרטיגע סוחרים בעזיצען תיכף צושיקען מוסטער׳ן דעמזעלבען אינטערעס איז אויך פערהאַן אין אַנדערע סקאַנדינאַווישע לענדער.

איצט איז שוין דריי געוואָרען די צייט ווען די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער האָט ברעה אַרויסצושיקען דעלעגאַציעס אין די סקאַנדינאַווישע לענדער, באַלקאַנישע לענדער און קיין ענגלאַנד, כדי אָנצוקניפּען דירעקטע פערבינדונגען מיט די דאָרטיגע סוחרים און מעגליך מאַכען דעם עקספּאָרט און צוזאַמען דערמיט שאַפען אַרבייטס-מעגליכקייטען פאַר הונדערטער לאָדזער פעראָרימטע האַנדווערקער.

וועגן דער סאַנאַציע אין דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער

אין צוזאַמענהאַנג מיט די קאָנפליקטען וואָס קומען פאָר אין דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער און מיט דער אונמעגליכקייט צו שאַפען א׳ געוויסעל טונג און מיט׳ן אָנהויבען אַ נאָרמאַלער אַרבייט אין דער קאַמער — האָט אין לאָדז געוויילט דער סענאַטאָר וויעראָוויטש מיטגליד פון דער האַנדווערקער-קאָמיסיע ביים „בעבע״-קלוב אין סיים.

סענאַטאָר וויעראָוויטש האָט אָפּגעהאַלטען וועגען דעם דאָזיגען ענין אַ קאָנפערענץ מיט׳ן וויצע-וואָיעוואָדע קירדיקליס, ס׳זענען אַרומגערעדט געוואָר׳ען די פראַגע וועגען געפונען אַן׳אויסוועג צו דער לאַגע. די בעשלוסען זענען נאָך נישט בעקאַנט.

„SANATO“
בירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט
אַגראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג
ד״ר מעד. ש. איגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד ריימלער-סוריאַנסקאַ ד״ר מעד. וו. איכנער
פרייז פון אַ געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבער קינד ד״ר מעד. י. פּאַלאַכאַו
כירורגישע אַבטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען-אַבטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראַוש
עמפּפאַנגס-שעה׳ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

טעריטאָריאַלע פאַרשפּרייטונג פון דער היים-אַרבייט

די היים-אַרבייט איז אין די מערב וואָיעוואָדזטוועס ענטוויקלט שטאַרקער ווי אין די דרומדיגע און בעזונדערס די צענטראַלע און מזרח-וואָיעוואָדזטוועס.

אַריבערגייענדיג צו די בעזונדערע צווייגען, זעהען מיר, אַז שוסטעריי איז ס׳רוב קאָנצענטרירט אין ראַדאָם קעלץ סטאַשאָוו, וואָלבראָם און אַנד. שטעטלעך פון קעלצער וואָיעוו. דער גרעסטער צענטער פון שוסטעריי איז די שטאָט וואַרשאַ גופא, וועלכע בילדעט דעם מיטעלפונקט פון אַ גאַנצען אַזוי צו זאָגען שוסטער-ראַיאָן, וואָס נעמט אַרום די אַרומיגע שטעטלעך פרושקאָוו, מינסק מאַזאָוו., פּיאַסעטשנע, גרויעץ, גראָדזיסק א. א. אויסערדעם איז דער פאַך גאַנץ שטאַרק פערטראָטען אין לאָדז, ווילנע, קראָקע, לעמבערג מיט די אַרומיגע שטעטלעך.

שניידעריי-צענטערען האָבען מיר אין טאַרנאָוו און בזשעזשין; אויסערדעם אויך אין אַלע גרויסע שטעט.

וועבעריי איז קאָנצענטרירט קודם-כל אין אונזער מאַנטשעסטער — לאָדז, און אין אַ רייה פונקטען פון לאָדזער טעקסטיל-ראַיאָן, פּאַביאַניץ, זדונסקאַ-וואָלאַ, בעלכאַטאָוו, טורעק און אַ רייה דערפער פון 4 פּאָוויאַטען פון לאָדזער ראַיאָן. אויסערדעם פערמאָגט נאָך די שטאָט ביאַליסטאָק ס״ה עטליכע הונדערט וועבער.

קילים-אויסאַרבייטונג בעגעגענט מען אין אַ רייה דערפער פון די פערשידענסטע געגענדען. מעהר קאָנצענטרירט איז דער דאָזיגער צווייג אין די דערפער פון סטאַניסלאַוואָווער וו-ווע און אין דער אומגעגענד פון זאַקאָפּאַנע.

דער גרעסטער צענטער פון קוישען אויסאַרבייטונגען געפינט זיך אין דער אומגעגענט פון רודניקי ביי סאַן, ביי דער ווייסעל אין די פּאָד-קאַרפּאַטישע געגענדען און אין דער אומגעגענד פון פּלאָצק און אין אונטערשטען טייל פון ווייסעל.

טישלעריי איז בעזונדערס צאַהלרייך פערטראָטען אין די גרויסע שטעט (וואַרשע, פּויזען) און — אין דער קליין-פּראָדוקציע — אין עטליכע קלענערע צענטרען (קאַלוואַריע, זעבזשידאָווסקאַ, באָלעכאָוו און סוראַדזש).

שטול-פלעכטעריי (פּויזען) איז פערשפּרייט אין דער אומגעגענד פון ראַדאָמסק און זשיוויעץ.

בעדנעריי בעגעגענט מען אין די גרעסערע שטעט, אין עטליכע פונקטען פון די מזרח-וואָיעוואָדזטוועס (דאַווידגראָדעק) און אין די פּאָר-קאַרפּאַטען (קראָקאָווער וו.). געצווייגען פון אָסיק האָלץ אין גאָוואָ ווילייקע.

דער טראַדיציאָנעלער צענטער פון דרעכסלאַרן האָרן-זייפען און פון לוב-אַרטיקלען געפינט זיך אין בילגאָריי און אין עטליכע צענדליג אַרומיגע דערפער.

סאָרטירעריי און רייניגונג פון חזיר-האָר זעגען קודם-כל קאָנצענטרירט אין מעזריטש.

וועש-ניי ערייי האָט אַ היך די גרויסע שטעט נאָר איין צענטער—זשירארדאָוו (פאַר מיליטער)

גומי-מאַנטלען אַרבייט מען אויס אין וואַרשע און אומגעגענט.

טריקאָטאַזשען, זאָקען און שטריקער־אַרטיקלען ווערען אויסגעאַרבייט אין וואַרשע, לאָדז, טיניעץ (ביי קראָקע). אלס מאַסען-אַרטיקעל ווערט עס אויסגעאַרבייט אויך אין עטליכע שטעטלעך פון לאָדזער וו-ווע.

געשטריקטע און געדרעהטע הענטשקעס ווערען אויסגעאַרבייט איבערהויפּט אין וואַרשע און לאָדז.

לעדער-גאַלאַנטעריי (דאַמען-בייטעלעך, טעקעס, פּאָרטפעלען א.ד.גל.) ווערען אויסגעאַרבייט הויפּטזעכלעך אין יודישע וואַרשטאַטען אויסער אין די גרויסע שטעט אויך אין אַנדערע ערטער פון לאַנד.

ביי וואַליזען פון פיבער, קאַמען ספּינקעס שלייפען און איינפאַסען פון שפּיגעלעך, הילצערנע און צעלולויד-קנעפּ זענען בעשעפטיגט הונדערטער אַרבייטער אין די גרויסע שטעט; די אויסאַרבייטונג פון פערלמוטער-קנעפּ האָט נאָר איין צענטער — אין סאָכאַצין (פּלאָנסקער פּאָוויאַט).

מענער-און דאַמען-היטלעך ווערען אויסגעאַרבייט הויפּטזעכלעך אין די גרעסערע שטעט און אין טאַרנאָוו. דאָזעלבע איז נוגע פּראָסאָל-קעס, שטעקעלעך, קאָלדרעס, קיאָוואַטען און שעלקעס.

שפּילצייג פון האָלץ ווערט אויסגעאַרבייט אין פּיאַסעטשנע (סטאַניסל. פּ.) קאָשאַראָוו (קראָק. וו.) און פּאָר-קאַרפּאַטען און אויך אין די גרעסערע שטעט.

קונסט-בלומען ווערען איצט אויסגעאַרבייט נאָר דורך כאַלופּניקעס אין וואַרשאַ און די אַרומיגע שטעט.

כאַלופּנ. גאַרבעריי איז פערשפּרייט ס׳רוב אויף די קרעסען אין נאָוואָגרודעק, קלעצק, לעכאָוויטשע א. א. קירזשנעריי — אין גאַרוואָלין, טישמעניצע, האַראַכאָוו און אַנדערע ערטער פון די דרום-וואָיעוואָדזטוועס; כאַלופּנ. אויסאַרבייטונג פון בלאָמען פון קאַראַקולענע שטיקלעך — אין זשולקעוו.

דער זעהר פערשפּרייטער צווייג פון היים-אַרבייט — טעפּעריי — איז קאָנצענטרירט אין האָראָדניע (פּאָלעס. וו.) פּאָוולאָוו (לובלינער וו.) און אין אַ רייה ערטער פון וואָלינער וואָיעוו.

שפּיצען — אין מאַקאָוו, באַבראָווע מיט אומגעגענט (קראָקאָווער וו.) העפּטעריי — אויף פּאָמאָזשע (וודידזע לאָוויטש, פּויזען, גראָדזיסק — פאַר בערלינער פירמעס), פּאַדעם-קנעפּ — אַרום לימאַנאָווא און טשערווינסק ביי דער ווייסעל שטריקען אין פערצענדיגען מאַשינאָווע שפּיצען — אין קאַליש און וואַרשע, שלאָסער און שמיד אויסאַרבייטונגען — אין שווינטניקי און אומגעגענד און סולקאָוויצע (קראָקאָווער פּ.) מעסער-פּאָלירעריי אין דער גמינע קשטשאָנאָוו, אָפּאַטשנער פּ., דאָס צונויפשטעלען בילינע זייגערלעך פון אויסלענדישע טיילען — אין וואַרשע און אַנדערע שטעט דעסגלייכען אויך דאָס צונויפשטעלען ראַדיאָ-אַפּאַראַטען און גראַמאָפאָנען.

ד״ר י. ליפּאָווסקי

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 29 יח תשרי תרצ"ב

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.27
זון-אונטערגאנג 5.30

טאג=נאטיצען

בעפעלקערונגס=צעהלונג און יודען

איקפוילען גרייט מען זיך שוין גאנץ שטארק צו דער בעפעלקערונגס-צעהלונג, וועלכע קומט פאר אין חודש דעצעמבער.

אויך אין לאדז ווערען שוין געמאכט אלע פארבערייטונגען צו דער צעהלונג. און דערמיט האט זיך אויך פעראינטערעסירט די יודישע קהלה אין לאדז.

לויט דעם קהלה-געזעץ דארפען די יודישע קהלות פיהרען א גענויע עווידענץ פון דער יודישער בעפעלקערונג איגערהאלב זייערע קהלות. איינצופיהרען אזא עווידענץ האט אנגעטראפען אויף אזעלכע אוממעגליכקייטען, אז קיין שום קהלה האט די דאזיגע עווידענץ נישט איינגעפיהרט.

א גענויע רשימה פון דער יודישער בעפעלקערונג וואלט געהאט אנ'אונגעהויערע בעדייטונג פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין אלע הינזיכטען. מיר וואלטען זיך ערשט געקענט אריענטירען אין דער צאהל, עקאנאמישער לאגע, איבערשיכטונג פאמיליען-ענדערונג און אזוי ווייטער פון די יודען אין פוילען.

די יודישע קהלה אין לאדז האט דעריבער זעהר גוט געטון, ווען זי האט זיך דורך ספעקרעטאר נאדעל געווענדעט צו דעם קאמיסאר פאר דער בעפעלקערונגס-צעהלונג אין לאדז וועגען געפינען א מאדוס, ווי-אזוי ביי דער אלגעמיינער צעהלונג אויך אדורכפיהרען די בעזונדערע עווידענץ פון דער יודישע בעפעלקערונג.

די קהלה לייגט פאר, אז די בעאמטע, וועלכע וועלען זיך פארנעהמען מיט דער אלגעמיינער צעהלונג זאלען האבען מיט זיך ספעציעלע רשימות און ליסטעס פאר דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע זאלען פערשריבען ווערען פאר'ן געברויך פון דער יודישער קהלה.

ס'וואלט זיכער געווען כדאי, אז דער לאדזער קאמיסאר פאר דער בעפעלקערונגס-צעהלונג זאל דאס נעהמען אין אכט און זאל נאכקומען דעם פארשלאג פון דער יודישער קהלה, ווייל אזא געלעגענהייט וועט אזוי גיך זיך נישט איבערחזרן און אונזערע ענינים וועלען ווייטער אויף א לאנגע צייט זיין פערנאכלעסיגט.

י. ד.

די אקצ. געז. „י. א. גראסלייט" בעט א „נאדזור"

פון האנדעלס=געריכט

די לעצטע טעג האט זיך אין די סוחרישע קרייזען פערשפרייטען א קלאנג, אז די „אקצ. געזעלשאפט י. א. גראסלייט" אין לאדז (פעטריקאווער 211) געפינט זיך אין צאהלונגס-שוועריגקייטען. דער קלאנג האט זיך בעשטעטיגט. נעכטען האט די פירמע אריינגעטראגען אין האנדעלס-געריכט א בייטע וועגען א „נאדזור" אויף דריי חדשים.

די פירמע עקזיסטירט אין לאדז פון יאהר 1896. אלס אקציען-געזעלשאפט עקזיסטירט זי פון יאהר 1924, פאר דער מלחמה האט די פירמע געהאלטען פאר איינע פון די בעדייטענדסטע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען, זיינער צייט האט די פירמע געהאט דעם מאנאפאל-פערקויף פון שייבלערן אויף רוסלאנד און ליטע.

נאך דער מלחמה, זייטן יאהר 1927 איז די פירמע גראסלייט איבערגעגאנגען צו פאבריקאציע וואו זי האט פערנומען אנ'אנגעזעהענעם ארט אין דער לאדזער אינדוסטריע, וואו עטליכע טויזענד ארבייטער האבען בעקומען ארבייט.

אין דער זעלבער צייט, ביז'ן יאהר 1931, האט די פירמע בעשעפטיגט א גאנצע רייהע לאדזער פאבריקען, א חוץ דעם זענען א דאנק דער פירמע „גראסלייט" געלאזט געווארען אין בעטריב די פאבריקען פון „מיטלין און גוראלסקי". קארל שולץ, „דאום און שותפים" וואו די פירמע האט אויסגעצאהלט זייט'ע ארטיקלען. די פירמע האט אויך געהאט פערטרעטונגען פון א גאנצע רייהע גרויסע טעקסטיל-פאבריקען.

צוליב דעם שטארקען פאלען פון די פרייזען פון רויה-שטאפען פאבריקאטען און טעקסטיל-סחורות, צוזאמען מיט'ן מבול פון פראטעסטען, האט די פירמע געליטען גרויסע הזיקות, צוליב וואס זי איז געווען געצוואונגען זיך צו ווענדען צום געריכט וועגען א „נאדזור".

פון דעם בילאנס אויפ'ן 1 יולי ד.י. וואס שליסט זיך מיט דער ציפער פון 23.036,668 זל. איז צו זעהען, אז די אקטיוון דערגרייכען א סומע פון 12 מיליאן זל. די פאסיוון דאגעגען, איבער 11 מיליאן זל. ד.ה. אז די אקטיוון שטייגען איבער מיט א מיליאן זל.

אנאליזירענדיג דעם בילאנס שטעלט זיך ארויס, אז דעם גרעסטען טייל פון די אקטיוון לאזען זיך לייכט רעאליזירען, און די סחורות, וואס געפינען זיך אויפ'ן לאגער זענען לייכט צו פערקויפען.

אויף דער זייט פון די פאסיוון זענען די הויפט פאזיציעס: בעלי חובות 5.966.949 זל. און אקצעפטען אויף 4.975.678 זל.

גרונד- און רעזערוו-קאפיטאל איז אין בילאנס אנגענומען געווארן אויף דער סומע פון 2 מיליאן 034.754 זל. וועקסעל-אבליגאס וועלכע זענען נישט אנגעגעבען געווארן אין בילאנס — 2 מיליאן 381.440 זל.

די פירמע איז ביז צו דער לעצטער מינוט נישט שולדיג קיין שטייער, איין שטייער האט זי אפילו איבערגעצאהלט מיט א געוויסער סומע.

דער סאנירונגס-פלאן זעהט פאר, צו פערקויפען די סחורות, וואס געפינען זיך אויפ'ן לאגער, און איינצוהען די חובות.

פין דער סיטואציע און פון די אנגעגעבענע ציפערען איז צו דרינגען, אז דאס געריכט וועט דער פירמע „א. י. גראסלייט" געבען דעם „נאדזור".

* * *

אויף דער לעצטער זיצונג האט דאס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש אויף דער פירמע „לימאן און טשערשקאווסקי", (אגראדאווע 9). דאס געריכט האט בעפוילען די איינהאבער צו ארעסטירען. דער טערמין פון צייטווייליגען פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש איז בעשטימט אויפ'ן 14 סעפטעמבער 1930.

געגרינדעט א שטאטישען קאמיטעט

צו העלפען די ארבייטסלאזע

אין זאל פון דער וואיעוואדזטווע איז נעכטען פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ וועגען גרינדען א לאדזער שטאטישען קאמיטעט צו העלפען דער ארבייטלאזער בעפעלקערונג. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען פארשטעהער פון אלע לאדזער געזעלשאפטליכע און פילאנטראפישע אינסטיטוציעס און ארגאניזאציעס, פון דער זעלבסטפערוואלטונג, געריכט מיליטער אויך בעזונדער איינגעלאדענע געזעלשאפטליכע טוער.

סטאראסטא דיכדאלעוויטש האט געעפענט די קאנפערענץ און האט אין זיין רעדע אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו העלפען די ארבייטסלאזע ביים איצטיגען שווערען קריזיס, מ'האט דערביי זיך פארופען אויפ'ן געזעלשאפטליכען חוש פון די לאדזער בירגער וועלכע וועלען פערשטעהן די גרויסע וויכטיגקייט פון דער פערשטעהענדיגער אקציע.

דאן איז אנגענומען געווארן די פארגעלעגטע ליסטע פון אויספיהרונגס-קאמיטעט אין בעשטאנד פון א פאר צעהנדליג פערזאן. אין דער ליסטע געפינען זיך אויך איינגע פארשטעהער פון דער יודישער געזעלשאפט: פרעזעס מינצבערג, הרב פיינער און פרעז. מ העלמאן.

דער קאמיטעט איז באלד צוגעטראטען צו דער ארבייט. עס וועט ארויסגעגעבען ווערען אנ'אויפרוף צו דער געזעלשאפט און עס וועלען איינגעארדנעט ווערען זאמלונגען לטובת די ארבייטסלאזע.

ווי אזוי מ'דארף גיין אויף דער גאס

אהער גיין, אהין גיין — צו פרנסה קומט עס נישט

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנהויב פונ'ם הערבסט, האט די לאדזער סטאראסטווע ארויסגעגעבען א דערמאהנונגס פעראדנונג וועגען דער בעוועגונג פון פוס-גייער אויף די גאסען.

לויט דער דאזיגער פעראדנונג, דארף פאליציי אינטערווענירען אין פאלען פון עובר זיין אויף פאלגענדע פארשריפטען: אין איין שורה קאנען נאר גיין דריי פערזאן, און אויף גאסען מיט שמאלע טראטוארען בלויז 2 פערזאן. 3 פערזאן אין איין שורה טארען זיך נישט האלטען אונטער די הענד, געארעמט, הייסט עס. גרעסערע גרופען מענשען מעגען גיין איבער די גאסען נאר פארוויז שטעקנס ובפרט שירעמס דארפען געטראגען ווערן אויף אזא אופן, אז זיי זאלען נישט שטערען דער בעוועגונג, און נישט בערעהען די אויגען פון די דורכגייער.

די, וואס וועלען עובר זיין אויף די פארשריפטען וועלען צוגעצויגען ווערען צו אדמיניסטראטיווער פעראנטווארטליכקייט.

געריכטס-בעאמטע—פערברעכער

זיי האבען געפעלשט אונטערשריפטען און איינקאסירט צוריק קוויטעס

(2) בשעתו האט זיך בעוויזען אין דער פרעסע א קורצע נאטיץ וועגען דעם, אז אין לאדזער קרייז-געריכט זענען ענטדעקט געווארען מיס — ברויכען.

איצט איז דורכגעפיהרט געווארען א גענויע אויספארשונג און ס'איז געווארן פעסטגעשטעלט, אז א דאנק דער אויפמערקזאמקייט פון עלטערען סעקרעטאר פון לאדזער קרייז-געריכט, פינפטע אפטיילונג, ה' באלעסלאוו דישבע'נער, וועלכער איז אגב א קאליגראף-עקספערט ביים געריכט, — איז מען דערגאנגען, אז איינגע געריכטס-בעאמטע האבען געפעלשט געריכטס-אקטען,, נאכגעמאכט חתימות פון ריכטער קארווין-קאראטקיעוויטש, ריכטער קאפארטשעווסקי און פון איהם גופא, באל. דישבערגערן, און בזה האופן אפגענומע קוויטצ-געלדער פון דער פינאנץ-קאמער אויף אנ'ערך 14,000 זלאטעס.

דער פערדאכט איז געפאלען אויף דעם געריכטס-סעקרעטאר בראניסלאוו וועגנער (קראשעווסקיעגא 18), קאנצעלאריסט פראנציזשעק יאקובאווסקי (וואפיענא 42), און אויפ'ן קאנצעלאריסט שימאן שטשענשיא (ווילענסקא 36). אגב — א סטודענט-יודי.

די אלע דריי זיצען שוין אין טורמע און ווארטען אויפ'ן פראצעס.

ווייטער איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זיי האבען זיך בענוצט מיט „בעהעלפער", וועלכע פלעגען דאס געלד אפנעהמען אין דער פינאנץ-קאמער אויפ'ן יסוד פון געפעלשטע געריכטס-דעציזיעס. דער הויפט-געהילף זייערער איז געווען דער 29-יעהריגער גאדעל ביימאן, (זשעלאזנא 34) וועלכער זיצט שוין אויך אין טורמע.

די איבעריגע מיטהעלפער, ווי: דוד קלוטשקאווסקי (פילסודסקיעגא 57), טאמאש לושאק, (וואשעשניעווסקא 9), און וואיטשעך מילטשארעק (דארף פאקשיווניקי) זענען דערוויל אויף דער פריי — אויף קוויטיג.

יאקובאווסקין און וועגנער'ן ווערט אויך פארגעווארפען אז זיי האבען גענומען „לאפובקעס". זייער פראצעס וועט פארקומען אינגיכען.

ס'קען נישט זיין א אינטעליגענט
יודיש הויז אהן א יודיש בוך!

ער טראגט פעק מיט פאפיראסען

דאס איז נישט קיין בעוויז, אז ער איז אזא פערברעכער רייכערער

(2) דער 35-יעהריגער גנב פישעל זאוואדזקי (פון פאביאניץ, ווארשאווסקא 28) איז „אפגעזעסען א וויראק" אין טורמע, און אזוי ווי ער האט זיך דארט לייטיש אויפגעפיהרט, האט מען איהם בעפרייט פאר'ן טערמין.

אויף דער פריי האט ער אבער נישט געהאט קיין שטארקע גלוסטונג אויפצופיהרען זיך לייטיש, און שוין נעכטען האבען איהם פאליציאנטען געטראפען אויף ניי-זארזשעווסקא-גאס אנ'אנגעלאדענטען מיט פעק פאפיראסען (אויף א סומע פון 172 זלאטעס מיט 45 גראשען), וואס ער האט ארויסגע'גנב'עט אויף דער אויטאבוס-סטאציע, לאגעוניצקא 49 ביים גיטשנער איינוואוינער יאן קאזאנסקי.

מ'האט די פאפיראסען צוריקגעגעבען דעם ריכטיגען בעלעבאס זייערען און זאוואדזקי זיצט שוין ווידער.

אגב האט מען ביי איהם, בעת דער רעוויזיע, געפונען צוויי היטלען, מיט וועלכער ער האט זיך בענוצט, כדי צו ענדערן זיין אויסזעהען ביי דער ארבייט.

ארטיסט נאטאן שליף אין לאדז

אין לאדז וויילט זייט עטליכע טעג דער בעקאנטער יוד. ארטיסט נאטאן שליף (שליבקאוויטש) פון אמעריקא.

שליף איז א געבוירענער א לאדזער. אין יאהר 1912 איז ער אוועק קיין אמעריקא, וואו ער האט געשפילט אין „ניו-יארק"-טעאטער. מיט יעקב קאליך און מאלי פיקאן האט ער 7 יאהר געשפילט אין באסטאן. שפעטער האט ער אין קאליפארניע א לענגערע צייט אליין געפיהרט א טעאטער. די לעצטע אכט יאהר שפילט ער אין שיקאגא אין „לאנדעיל"-טעאטער.

שליף איז געקומען קיין לאדז צו זיינע עלטערען און קרובים, און נעכטען איז ער צוריק געפאהרען קיין אמעריקא.

דיין שטוב ווארט אויף א ביכער = שראנק,
דיין ביכער=שראנק ווארט אויף א יודיש בוך!

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6 ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

לאדזער יודיש פאלקס=טעאטער, זגערזשער 17

דירעקציע: פ. ווינער.

היינט, דינסטאג, דעם 29-טען, 9 אווענד — דיליבלינגס-פיעסע

פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.

די רומענישע חתונה

אין 4 אקטען פון שאר מיט שיינע געזאנגס-נומערן און טענץ.

מיטוואך, דעם 30 טען, 9 אווענד — גרויסע איבעראשענדע פארשטעלונג

אלע פלעצער צו 1 זלאטע ווער עס קויפט פריהער בעקומט א בעסערן פלאץ

די פיעסע, וואס איז געשפילט געווארען מיט א גרויסען ערפאלג

די פרייליכע שיינע אפערעטע

די געצוואונגענע חתונה

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון הורוויץ.

ס'נעהמען אנטייל פריען (לויט א ב.): גאלדשטיין, לובארטאווסקא, פאדערמאן, ראזענצווייג. מענער: באלבירסקי, בלאט, הערשקאוויטש, האמבורגער, פאלאנסקי, נייהויז.

כאר און ארקעסטער פיהרט אן דער דיר. מ. סאכאנאווסקי.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1913

עס האט זיך אנגעהויבן די מיליטער-רעגיסטראציע פון מענער, וואס זענען געבוירען געווארען אין יאהר 1913

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 א זייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

היינט, דינסטאג 29 סעפטעמבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

U W Z Ż

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

M N O P R S

מארגען, מיטוואך, ד. 30 סעפטעמבער

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 6-טען קאמיסאריאט

אלע אותיות.

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

Sz T U W Z Ż

זאל דאס יודישע בוך זיין

א קוש פאר דיין געליבטער,
א גרוס פאר דיין פריינט

שלום אש — פון אנ'ארטיקעל.

באכט-טראמוואי אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע

(2) כידוע וועט פון 1. ק. ח. אנהויבען צו קורסירען אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע (ביז דער באהן-ליניע, וואס טיילט אפ די קאלאניע פון דער סרעבושינסקא גאס) א נאכט-טראמוואי, וואס פערבינדט קאנסטאנטינער פאלעשיע מיט דעם צענטר-שטאט און מיט ווידזעוו.

דער לויף פון טראמוואי אויף דער ליניע B, וואס האט ביז איצט קורסירט פון באלוטער מארק ביז ווידזעוו איז געענדערט: איצט וועלען די טראמוואיען פון דער ליניע B גיין פון סרעבושינסקא-גאס מיט די גאסען: ראקאטשיוסקא, גליבא, פעטריקאווער, דורך פרייהייטס-פלאץ ביז'ן 11-טען ליסטאפאד, און דערנאך, מיט דער סרעבושינסקא ביז צו דער באהן-ליניע.

די טראמוואיען פון דער ליניע B וועט קורסירען אלע 20 מינוט.

דער ערשטער טראמוואי אויף דער ליניע B מיט'ן געענדערטען פלאן, פון דער קאנסטיטוציע-גאס ביז קאנסטאנטינער פאלעשיע וועט אדורכגיין פון דעם 1 אויפ'ן 2 ד. ח. ד. ה. פון דאנערשטאג אויף פרייטאג.

דער דערטרונקענער אין קאנסטאנטין

איז א לאדזער 70-יעהריגער יוד

אין נעכטיגען נומער פון „נייעס פאלקסבלאט" האבען מיר מיטגעטיילט וועגען אנ'אומבעקאנטען טויטען יוד, וועלכען מ'האט ארויסגעצויגען פון דער „לודקא" נעבען קאנסטאנטין. צוליב דעם וואס דער יוד האט ביי זיך קיין שום דאקומענטען נישט געהאט האט מען נישט געקענט דערגעהן ווער דאס איז, ערשט היינט, צוליב דער נאטיץ אין אונזער צייטונג, האט זיך די פאמיליע בלאנקעט משה געווען אז ס'האנדעלט זיך וועגען זייער פאמיליען-פאטער.

די פאמיליע איז גלייך אוועקגעפאהרען קיין קאנסטאנטין און האבען אין דעם דערטרונקענעם דערקענט דעם 70-יאהריגען משה הערש בלאנקעט, וועלכער האט געוואוינט אין לאדז אויף זשערלאנע 53. דער זקן איז אוועק פון דער שטוב דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג און איז מעהר נישט צוריקגעקומען. די סיבה פון דעם שרעקליכען זעלבסטמארד איז נויט.

ער איז זיכער א משוגענער...

ער זוכט זיין ווייב און טשעפעט זיך צו פרעמדע

(2) דער זגערזשער אנטאני פאוולאווסקי איז א ביסעל געריהרט אויפ'ן זינען, איז זיין ווייב פון איהם אוועק.

פון זינט ווען זי איז פון איהם אוועק, האלט ער זי אין איין ארומזוכען, און ער האט זיך איינגערעדט, אז זי געפינט זיך אין לאדז. קומט ער אפט קיין לאדז, און לויערט אום אין די פארקען, אין די גערטענער, אין די קינא'ס, א.א.וו. ביז—נעכטען האט ער זיך אין פאניאטאווסקי'ס פארק צוגעטשעפעט צו א געוויסער יאדוויגא סטעמפניעווסקא (פון ארקאנא 56), זי זאל מיט איהם מיטגיין, ווייל זי איז זיין ווייב...

די פרוי האט געמאכט א געוואלד, און מען האט דעם חסר דעה פערהאלטען, און אפגעשיקט אין שפיטאל אויף זאקאנטנע גאס.

גוט מארגען!

יום-טוב אינדערוואכען

חול-המועד איז יום-טוב אין דער וואכען. ס'איז יום-טוב און ס'איז נישט יום-טוב, און ביי איינעם איז חול המועד יום-טוב און ביי א צווייטען איז עס גאר קיין יום טוב נישט.

ס'איז יום-טוב, א סימן — מ'דאווענט אהן תפילין, ס'איז אין דער וואכען א סימן — מ'האלט אויף די קראמען און מ'געניצט...

א לאדזער יוד זאגט אבער, אז א גאנץ יאהר איז יום-טוב אין דער וואכען.

קומט מען צו א סוחר איינמאהנען א פראטעסט-טעל, איז — יום-טוב אין דער וואכען.

קומט מען צו אנ'אויפגעקומענעם גביר וועגען א נדבה פאר א דבר טוב, איז — יום-טוב אין דער וואכען.

קומט איהר צו א „דזשאלאטש" וועגען א טובה, איז — יום-טוב אין דער וואכען.

קומט איהר צו אייער ווירט ער זאל אייך מאכען א „פאפראווקע" איז — יום-טוב אין דער וואכען.

נעהמט איהר א „פרימא וועקסעלע" אז ס'קומט צום צאהלונגס-טערמין, איז — יום-טוב אין דער וואכען.

האט איהר אייער מחותן געגלויבט אויפ'ן ווארט און איהר קומט נאכ'ן נדן „פא כופיע" איז — יום-טוב אין דער וואכען.

פאהרט איהר אוועק פון דער היים, און לאזט איבער אייער ווייבעל מיט'ן סובלאקאטאר, איז — יום-טוב אין דער וואכען.

יא, דעם נייעם „גאקאז" פון „דאכאדאווי" האט איהר נאך נישט דערהאלטען! אויב אזוי, וועט ביי אייך מארגען זיין יום-טוב אין דער וואכען...

אב—נעס.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

היינט, דינסטאג הויבט מען אן אנצונעהמען איינמעלדונגען

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע ביים לאדזער מאגיסטראט איז מודיע, אז פון דאנערשטאג ד. 1 אקטאבער הויבט מען אן אנצונעמען איינמעלדונגען פון ארבייטסלאזע, פיזישע ארבייטער אויף דער דרינגענדער מלוכה'שער אונטערשטיצונג אויפ'ן חודש סעפטעמבער.

די כללים פאר די, וואס מעלדען זיך איין זענען דיזעלבע, וואס זענען געווען לעת עתה.

איינמעלדען זיך דארף מען, לויט פאלגענדען סדר:

דאנערשטאג, דעם 1 אקטאבער די אותיות:

A B C D E F

פרייטאג, דעם 2 אקטאבער:

G H I J

שבת, דעם 3 אקטאבער:

K L Ł

מאנטאג, דעם 5 אקטאבער:

M N O

דינסטאג, דעם 6 אקטאבער:

P R S

מיטוואך, דעם 7 אקטאבער:

T U W Z Ź

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער א'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן. 2) א לעגיטימאציע פון פונפ מיט קאנטראל-שטעמפעלע; 3) א פערזיכערונגס ביכעל פונ'ם ארבייטסלאזע, ווי אויך עוועדנצועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען איין ווירטשאפט.

בעגרעניצט די טראמוואי-קאמוניקאציע מיט די וואגזאלען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן געענדערטען פאהר-פלאן אויף די פוילישע באהנען זענען אויך איינגעפיהרט געווארען ענדערונגען אין דעם פאהר פלאן פון די לאדזער טראמוואיען (קאלישער, און פאבריקס-באהן.)

די דאזיגע טראמוואיען זענען בעגרעניצט געווארען ביז צו דער צאהל באהנען, וואס קומען אן און פאהרען אפ פון לאדז.

פאליטישער פראצעס

(2) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען, ביי פערמאכטע טירען, געמשפט די בעשולדיגטע אין פיהרען א קאמוניסטישע טעטיגקייט: די 18-יאהריגע סאלא פטאשניק און דעם 19-יאהריגען אברהם יוסף פינקשטיין.

ביידע זענען פערורטיילט געווארען צו פיער יאהר פעסטונג.

יודישער בלעכער ארא‍בגעפאלען פון א דאך

(א) דער יודישער בלעכער, אבא רייכמאן פון זאוואדזקא 36 האט געארבייט ביים פעררינכטען דעם דאך אויף ציגעל-גאס 27.

אין א געוויסען מאמענט האט ער פערלוירן דאס גלייכגעוויכט, און איז ארונטערגעפאלען פון דאך, צושעדיגענדיג זיך דעם גאנצען קערפער, און צובראכענדיג זיך א פוס.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

יודיש האמעראל-טעאטער

דירעקציע: דוד צעלמייסטער. אלעע 1-טער מאי 2.

גאסטראלן פון דעם וועלט בארימטען ארטיסט דער שטאלץ פון דער יודישער בינע **א. סאמבערג**

מיט'ן אנטייל פון דער בעריהמטער ארטיסטין **בערטא זאסלאווסקא**

היינט, דינסטאג, 9 אווענד פאפולערע פארשטעלונג ביז 2 זל. ערשטע רייהע פרעמיערע! דער גרויסער שלאגער פון די איירעפעאישע בינעס פרעמיערע!

א פראקוראר א גנב

אין 3 אקטען פון פאול לינדע. יודיש: יצחק לאקס.

א. סאמבערג אין זיין גראנדיעזע קרעאציע אין א דאפעלע ראלע פראקוראר און גנב

אפאשען און אפאשקעס, דעטעקטיוון — מוזיק און געזאנג

דאנערשטאג. — ספעציעלע פארשטעלונג. דער סענסאציאנעלער שלאגער

דער פערשאלטענער

אין 3 אקטען פון ס. ביפלאיא. סאמבערג אלס פערשאלט.

נאך דער פיעסע א. סאמבערג (אין גרים) אין זיינע שלאגערס:

„על קדוש השם" „די ארימע חתונה" „אפגעגעבען ברויט"

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א.ב.: פרויען — אמזעל געניע, גירל זיסעלע, זאסלאווסקא בערטא, לוריע פרידא. מענער — ד. אריעל. ח. בראקארוש, א. יופפשאט, י. טופמאן, י. האניגבוים, וו. שיגארין, ד. שערמאן א. א.

רעזשי: א. סאמבערג, בירנע דירעקטאר וו. שיארין. סופלאר: ש. לודנער. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11 פריה ביז 2 נאכמ. און פון 6 אווענד.

פרייטאג — גרויסע פרעמיערע „דער פאלקס-מענש" אין דער הויפטראלע א. סאמבערג.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבן

122)

נירענבערג'ן האט מען געברענגט אין פאליציי-אמט אין א נישט-בעוואוסטזיניגען צושטאנד. ס'איז גלייך ארויסגערופען געווארען א דאקטאר. ווען מען ס'האט געקאסט פיל מיה ביז ס'האט זיך איהם איינגעגעבען צו ברענגען צו זיך דעם פערחלשטען.

זיין צושטאנד איז אבער געווען א קלאגעדיגער, ער האט געעפענט די אויגען און געקוקט גלייך פאר זיך. מ'האט געקענט בעמערקען, אז נירענבערג גיט זיך נישט אפ קיין שום חשבון, וואס מיט איהם קומט פאר, וואו ער געפינט זיך און צווישען וועמען ער געפינט זיך. אלע פראגען, וועלכע זענען איהם געשטעלט געווארען זענען געבליבען אהן ענטפער.

קארצעלא האט נישט אוועקגעלאזען דעם דאקטאר, כדי פעסטצושטעלען וואס מיט נירענבערג'ן קומט פאר. נאך א לענגערער אונטערזוכונג האט דער דאקטאר פעסטגעשטעלט אז נירענבערג האט בעקומען א מוח-פאראליזש, וואס מאכט זיין צושטאנד זעהר געפעהרליך.

— דער קראנקער מוז אפגעשיקט ווערען תיכף אין שפיטאל האט דער דאקטאר געזאגט:

פערשטעהט זיך, אז קארצעלא האט זיך נישט אקעגענגעשטעלט און נירענבערג איז אפגעשיקט געווארען אין שפיטאל.

— איצט דארף מען ליקווידירען די באנדע און טון אלץ, וואס וועט זיך לאזען האט טשארל געזאגט צו קארצעלא'ן.

— ליידער האבען מיר קיין כוח נישט דערצו אונזערע געזעצען זעהען פאר שטראפען נאר אין דעם פאל, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען צווינגען צו פראסטיטוציע, וועגען האלטען מיט געוואלד מענשען, וועלכע ווילען זיך פון זיי ארויסרייסען און קענען נישט. פאר אנדערע האבען מיר נישט קיין שום רעכטליכע מיטלען.

— הייסט דאס, אז נחום פערטיילער, ווי מען רופט איהם, האט געהאט רעכט, האט טשארל פערצווייפעלט געזאגט.

— ליידער יא, די אלע, וואס האנדלען מיט פרויען, וואט טראנספארטירען סחורה פון איירעפע צו אונז, אט די אלע האבען נישט קיין אייגענע עפענטליכע הייזער און צווינגען נישט צו פראסטיטוציע מיר וואלטען געקענט עפעס טון אין דעם פאל, ווען מיר וואלטען זיי געכאפט ביים אראפגעהען פון שיף. מיט זייערע קרבנות.

— הייסט עס, אז אונזער טעטיגקייט, אונזער ציל אין דאזיגען ענין איז דערמיט געענדיגט.

— ליידער יא, האט קארצעלא געענטפערט. ס'בלייבט אונז נאר די איינציגע סאטיספאקציע, וואס מיר האבען אונשעדליך געמאכט איינעם פון די געפעהרליכסטע פערברעכער, איינעם פון די הויפט-אנפיהרער פון א עקלהאפטע באנדע.

— וואס קומט דערפון ארויס, אז לויט אייערע געזעצען קומט אויס, אז די פאליציי דארף זיך בעמיהען איצט נירענבערג'ן צו פלעגען, צו היילען, איהם געזונד מאכען און דאן וועט איהר איהם ארויסלאזען אויף דער פריי.

— איהר רעדט איראניש, האט קארצעלא געזאגט, אבער ס'איז כמעט אזוי, אונזערע געזעצגעבונג איז ביי איצט דערויף אפצושאפען די שווערקייטען. איבעריגענס איז עס א זעהר פערוויקעלט פראבלעם פון אינטערנאציאנאלען פערנעהם און ס'וועט נאך לאנג דויערען ביז דאס פראבלעם וועט רעגולירט ווערען.

— אונזערע רייד זענען אלזא איבריג, האט טשארל געזאגט און זיך געזעגענט מיט דעם פאליציי-שעף, מיט איהם זענען מיטגעגאנגען ראלף און לעהמאן. זיי זענען אוועק צו זיך אין האטעל.

דארט האבען מיט גרויס אומגעדולד געווארט אידא מיט ריטאן, וועלכע זענען אין דער צייט וואס זיי זענען געווען צוזאמען, געווארען שטארק בעפריינדעט.

— און וואס? — האט אידא געפרעגט.

— אלץ פערענדיגט ,האט טשארל געזאגט, ארומנעהמענדיג די דערשראקענע אידא.

— אויף וואס פארא אופן איז אלץ ערלעדיגט. דו שרעקסט מיך טשארל.

— איך וויים נישט ווי איך זאל דיר זאגען, צי דער ענין איז גוט ערלעדיגט געווארען, צי שלעכט. יעדענפאלס איז שוין נאך אלעם.

— זאג מיר, טשארל איך וויל וויסען.

— נירענבערג איז אין אונזער האנד.

— א לעבעדיגער?

— יא, און ניין. ער לעבט און לעבט נישט. דער ארעסט האט אויף איהם אזוי שטארק געווירקט אז ער האט בעקומען א מוח-פאראליזש, און מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

— און ווי איז זיין צושטאנד, האט אידא אונז גערודליג געפרעגט.

— ווי דער דאקטאר האט ערקלערט איז זיין צושטאנד גאר א געפעהרליכער.

— דער סוף איז א דראמאטישער, האט אידא געזאגט, אבער א גערעכטער. אזוי האט געדארפט זיין. קיין שום תפיסות, קאטארגעס וואלטען פאר דעם דאזיגען פערברעכער נישט געהאלפען. דער דאזיגער אורטייל וואס איז איהם צוגעשיקט געווארען איז א גערעכטער און מיר האבען גארנישט וואס צו בעדויערען.

— וועגען דעם רעדען מיר נישט, ס'האנדעלט זיך אבער וועגען דעם, אז דאס לעזט נישט דעם גאנצען פראבלעם וועלכען מיר האבען געווידמעט לאנגע יאהרען.

— איך האב מיין מיינונג וועגען דעם געענדערט האט אידא געזאגט, זייט דעם „פארטראג" פון נחום פערטיילער, וועלכען מיר האבען נעכטען געהאט געפאנגען. מיר האט זיך איצט געהאנדעלט וועגען דער פערזענליכער נקמה אן נירענבערג — ווילבערשטיין און די דאזיגע נקמה האבען מיר דערגרייכט.

(פארטזעצונג קומט).

אלמנה פון ערמארדעטן בראוו בעט הילף

די יורידישע אפטיילונג ביי דער קהלה דארף פיהרען דעם פראצעס

פידוע, איז מיט 4 חדשים צוריק, אין זיין איינגענער וואוינונג אויף זגערזשער 92 ערמארדעט געווארען דער דאָ׳טיגער איינוואוינער אליה אהרן בראוו.

דער מערדער, א קריסטליכער שכן פון דעם זעלבען הויז איז ארעסטירט געווארען און אין א חודש ארום קומט פאָר דער פראצעס.

די אלמנה איז בלוט-ארים. זי ליידט הונגער און האט נישט קיין מעגליכקייטען צו פיהרען דעם פראצעס. די אדוואקאטען פארלאנגען 200 זל. אין דער צייט, ווען די פאמיליע פון דעם מערדער שטעלט א גרויסען ווארשעווער אדוואקאט.

ס׳וואָלט כדאי געווען, אז די יורידישע אפטיילונג ביי דער קהלה זאל זיך פעראינטערעסירען מיט דעם ענין.

קלאנג-קינא-טעאטער

APOLLO

היינט און פאלג. טעג!

כל-נדרי

א. א. זינגט דער פענאמענאלער אקטיאר און זינגער

Al JOLSON

אין דער מיטרייסענדער דראמע פון א מענש פונ׳ם חמון, וועלכער האט צוליב רוהם איבערגעריס׳ן מיט דער טראדיציע און פעולאזט דאס יודישע געטא. א. נ.

„דער דזשאדז-זינגער"

אנהייב איז געוו. טעג 4 א זייגער נאכמ. שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

רעגינא צוקער

שפילט מיט גרויס ערפאלג אין פילהארמאניע.

פויליש-יוגאסלאווישע

פרעסע-פערשטענדיגונג

אלס גאסט פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט האט נעכטען געווילט אין לאדז דער פרעסע-אטאשע פון דער יוגאסלאווישער געזאנדשאפט אין ווארשא רעד. וולאסטימיל מארעש. געקומען איז ער אין דער אנגעלעגענהייט פון גרינדען א לאדזער אפטיילונג פון קאמיטעט פאר פויליש-יוגאסלאווישער פרעסע-פערשטענדיגונג.

אין לאקאל פון ס נדיקאט איז אין צוזאמעןהאנג מיט׳ן בעזוך פון ה׳ מארעש פארגעקומען א קאנפערענץ מיט׳ן אנטייל פון די רעדאקטארען פון די לאדזער צייטונגען. עס זענען אנוועזענד געווען: דער גאסט ה׳ מארעש, די רעדאקטארען גלאגאווסקי, קאלטאנסקי, גורסקי, ראוויטש, ל. פוקס, מילקער א. א.

ה׳ מארעש האט רעפערירט וועגען דער בעדייטונג פון דער פויליש-יוגאסלאווישער דערנעהנטערונג איןווירטשאפטליכער און קולטורעלער הינזיכט און אויף דער ראלע, וועלכע עס קאן שפילען דערביי די פרעסע.

דאן איז אנגענומען געווארען דער סטאטוט פון קאמיטעט. דער קאמיטעט נויא וועט געוועהלט ווערען די טעג.

פון פאלקס-טעאטער

היינט אווענד ווערט געשפילט אין פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17 די פרעהליכע קאמישע אפערעטע די „רומענישע חתונה". פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.

מארגען מיטוואך ווערט געשפילט צו איינהייטליכע פרייזען אלע פלעצער צו 1 זלאטי, די פיעסע וואס איז געשפילט געווארען מיט א גרויסען ערפאלג „די געצוואונגענע חתונה". עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל.

היינט אפצייכעי-פערקויף לטובת דעם „קרן קימת לישראל"

איבער די גאסען פון דער שטאט וועט מען היינט פערקויפען אנ׳אפצייכען לטובת דעם קרן הקימת לישראל.

די צילען און אויפגאבען פון דער דאָזיגער איינציגער אין איהר ארט נאציאנאל-יודישער אינסטיטוציע זענען גענוג בעקאנט אין אלע יודישע קרייזען און עס איז איבעריג זיך אפצושטעלען אויספיהרליכער אויף דעם.

די לאדזער יודישער בעפעלקערונג וועט היינט געוויס ערפילען איהר חוב פאר דעם פאפולערען פאלקס-פאנד אין דעם בעוואוסטזיין, אז אויסקויפענדיג דעם אפצייכען, העלפט מען צו פערגרעסערן די הכנסות פון קרן קימת און דערמיט — אויסצולייזען דעם באדען אין ארץ-ישראל און בעזעצען אויף איהם יודישע אויסוואנדערער, יודישע חלוצים, וועלכע קומען פון גאר דער וועלט און הויפטזעכליך פון פוילען.

גילזען „אסמאז"

ווי מיר דערוויסען זיך האט איינע פון די גרעסטע גילזען-פאבריקען אין פוילען ארויסגעלאזען אויפ׳ן מארק א נייעם סארט גילזען, וואס טראגען די מארקע „אסמאן".

די „אסמאן" גילזען זענען פערזעהען מיט 4 וואטקעס לויט אנ׳איינגנארטיגער פאטענטירטער ערפינדונג.

דער „אסמא" גילז-פאטענט איז רעגיסטרירט אין פאטענטען-אמט אין ווארשא און גאראנטירט די קאנקורענצלאזיגקייט פון דער דאזיגער גלענצענדער ערפינדונג אין דעם גילזען-צווייג. א דאנק די 4 וואטקעס גילזען „אסמאן" פערהיט זיך דער רויכערער פון „ניקאטין" וואס מען ציהט איין אין זיך ביים רויכערן פאפיראסען. „אסמאן"-גילזען בעזייטיגען דעם ניקאטין, דעריבער איז ראטזאם, אז יעדער רויכערער זאל צוליב זיין געזונד רויכערען נאר די פאפיראסען פון די 4 וואטקעס גילזען „אסמאן".

א קאטאסטראפע אויף דער סטאציע ווידזעוו

(2) נעכטען ביינאכט, 5 נאך 12 איז אויף דער סטאציע ווידזעוו א משא-צוג א'ויף אויף עטליכע וואגאנען אנגעלאדענע מיט סחורות.

דריי וואגאנען זענען צושטערט געווארען.

די באהן-בעוועגונג איז דעריבער איבערגעריסען געווארען אויף א שעה צייט.

וואהרשיינליך איז די סבה פון דער קאטאסטראפע געווען דער געדיכטער נעפעל.

פאלזיין

געגעלדווידיגע געריננטס-פארנעגב אין דיק-דארם, מאגען, לעבער-אנשוואלונג, ברוסט-בעקלעמונג, הארץ-קלאפען, חמרען ? אייסט פערמיגדערט בענוצענדיג דאס נאטירליכע ביטערוואסער **Franciszka Józefa** צו בעקומען אין אלע אפטייקען און מקלאד-אפטעקאנעס.

פון פילהארמאניע

היינט ווערט אין די פילהארמאניע צוליב דעם קאנצערט נישט געשפילט. די טרופע גאסטראלירט היינט אין פאביאניץ אין טעאטער לונא מיט דעם גרויסען שלאגער פון כתריאלעווקע ביז ניו יארק.

א פראקוראר א גנב

מיט א. סאמבערג אין קאמעראל-טעאטער אלס פאפולערע פארשטעלונג

היינט ווערט געגעבען אין קאמעראל-טעאטער מיט דעם קינס לער א. סאמבערג די סענסאציאנעלע פיעסע א פראקוראר א גנב צו זעהר בילינע פרייזען, כדי יעדער זאל האבען די מעגליכקייטען צו זעהען סאמבערגען אין א דאפעל-ראל פראקוראר און גנב

היינט גרויסער קאנצערט

פון רוסישען באלאלייקא ארקעסטער אין פילהארמאניע

היינט דינסטאג, 8,30 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע זאל איין איינציגער אויפטריט פון וועלט בעריהמטען רוסישען באלאלייקא ארקעסטער פון כאר געזאנג און פאלא-טענץ. אין דאזיגען קאנצערט נעמט אויך אנטייל דער גוט בעקאנטער כאליסט פון די פוילישע און אויסלענדישע ראדיא סטאציעס ענעגיוש דובראווין.

דער אנסאמבל טרעט א'ויס היינט בעת׳ן שפילען אין ספעציעלע רוסישע העלדען-קאסטיומען, און וועלען אויספיה׳ען א זעהר רייכען פראגראם בעשטעהענדיג פון קלאסישע שאפונגען, שעהנע רוסישע פאלקס-לידער, הערליכע ציגיינער ראמאנסען, לידער פון ווייטען מזרח און אנדערע קאמפאזיציעס.

ראדיאפראגראם

דינסטאג, 29 סעפטעמבער

11,58 צייט סיגנאל, 12,10 מוזיק, 4,00 מוזיק, 4,45 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 4,50 פארלעזונג, 5,15 מוזיק, 5,35 מוזיק, 6,00 קאנצערט, 7,00 פערשידענס, 7,20 מוזיק, 7,30 רעפערטואר, 7,40 מוזיק, 7,45 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 8,00 קאמוניקאטען, 8,15 קאנצערט, 10,00 פעליעטאן, 10,15 קאמוניקאטען, 10,35 מוזיק.

23-טע מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס, 15-טער ציהונגס-טאג

Po 5,000 złotych na N-ry: 34824 45560 96677 158006 187022.

Po 3,000 złotych na N-ry: 28001 33636 120226 124130.

Po 2,000 złotych na N-ry:34376 38199 52971 57494 58980 77034 89655 111540 123768 126550 132619 159140 176630 191308

Po 1,000 złotych na N-ry: 4224 6635 9691 26494 35298 37844 52652 55730 57678 59812 65605 70017 75797 76597 78410 82333 89610 104269 106595 106933 125976 133078 134945 138604 140950 141527 150208 164192 166935 170580 177917 181234 190750 191119 192380 195432 197473 201675 203853 209801.

Po 500 zł. Nr. 1111 2641 2864 4620 7595 7876 9543 10465 13488 13612 14363 18607 21297 23099 28050 30194 31483 33102 34739 36213 36692 36693 37267 38958 44813 46027 46629 50507 54489 55189 59270 62315 62407 63946 64389 65893 67028 68337 68810 69250 69867 72133 72701 73254 76436 77580 79910 85333 86114 86690 87828 88038 88620 89027 90288 90854 92587 94185 95423 95683 96724 97160 98173 98231 98527 99068 99186 100119 101814 102157 105317 106260 107034 108724 108905 109717 114024 115106 115482 116815 119069 120714 121011 121773 124006 129339 130872 132377 133529 136003 137505 137896 138410 140087 140239 141713 143129 143017 143967 145172 145172 145922 145977 147530 148614 149148 149538 155387 150755 151331 152306 155233 157556 157864 158425 160043 160660 161259 161342 161613 16699 167828 170297 173944 175300 175403 175935 176663 177315 177354 177804 178315 179126 179126 179526 179549 181344 185951 187549 188280 188969 190284 190391 190744 191755 192218 193430 194805 194841 194969 197278 198577 198898 202315 205695 206951 208122 209809.

Po 250 złotych wygrały numery następujące:

139234 47 73 82 331 506 45 634 74 701 6 21 860 1078 266 372 509 666 712 940 58 65 75 2131 222 588 713 56 880 967 3242 323 60 496 511 72 342 719 820 942 4054 59 89 112 23 80 89 216 69 371 410 45 94 651 80 767 86 819 60 5006 9 10 88 110 25 41 216 63 386 412 629 719 93375 6137 212 68 87 311 58 90 438 45 69 699 761 860 75 7110 6137 212 68 87 311 58 90 438 45 69 699 761 860 75 7110 49 205 324 416 98 568 644 61 75 746 825 945 46 8061 97 658 722 26 78 9227 337 65 442 525 61 655 798 972 10278 399 541 60 756 87 88 783 85 870 907 18 11076 103 40 77 79 226 81 355 84 409 23 58 525 85 653 56 77 93 735 880 980 12008 140 52 78 90 409 18 64 61 625 727 864 932 13012 55 364 476 832 56 64 69 96 929 14147 72 255 32 301 7 419 85 532 656 67 850 923 15028 46 96 142 60 81 531 4 097 706 904 16050 89 95 282 31 037 46 50 51 447 506 24 32 63 644 717 95 855 991 1710572 92 249 83 457 635 46 89 797 845 78 908 18063 356 423 47 510 94 631 704 46 74 823 73 912 19020 110 52 273 95 511 670 709 98 927 87 20013 38 153 539 46 839 48 902 21002 3 58 112 29 450 547 59 62 631 779 80 818 52 22129 46 214 353 413 87 647 770 884 96 927 23153 206 430 63 591 912 19020 110 52 273 95 511 670 709 98 927 87 20013 38 153 639 46 839 48 902 21002 3 58 112 29 450 547 59 62 631 779 80 818 52 22129 46 214 353 413 87 647 770 884 96 927 23153 206 430 63 591 912 29 66 24016 241 524 42 87 796 806 53 61.

25062 64 246 383 485 87 506 92 767 81 99 827 26023 72 115 18 60 71 98 270 77 82 442 606 718 78 850 962 63 27043 84 121 225 61 65 346 462 805 16 28037 58 75 102 25 212 308 39 69 436 522 74 79 616 56 814 83 907 29112 83 89 293 335 52 444 45 65 648 91 756 898 30000 91 111 60 306 421 28 543 780 989 31119 29 21 022 24 65 363 92 419 59 550 753 917 59 32067 69 70 355 98 424 37 505 636 833 49 937 33009 143 80 255362 84 461 68 76 568 696 875 34013 61 10 889 227 59 317 400 690 766 891 926 60 68 35048 116 31 94 220 40 400 423 554 86 89 669 79 84 93 723 960 36013 18 62102 273 341 63 556 659 817 60 37094 102 55 330 33 69 580 604 44 720 97 910 38198 317 41 57 67 68 421 66 94 574 700 66 769 860 922 39005 37 86 112 29 53 55 56 59 208 28 376 96 487 539 70 645 49 779 870 97 961 40215 338 442 545 618 70 96 707 96 948 82 41006 135 85 378 841 94 42031 87 307 33 44 413 47 642 738 39 56 841 43058 66 73 321 31 400 580 679 88 44230 41 437 95 600 13 32 50 710 26 892 45104 60 213 30 34 81 336 47 81 646 46069 130 69 86 268 379 443 641 76 742 49 829 81 979 47001 21 66 176 260 88 302 92 833 85 974 48118 23 40 73 290 301 9 421 642 709 36 801 57 93 49326 66 536 638 43.

50048 96 158 74 207 82 345 514 35 51 612 755 84 833 981 51043 141 219 26 71 97 98 323 404 637 746 826 43 74 95 99 939 52149 50 95 252 313 52 575 663 1 705 9 829 972 75 87 53024 90 425 523 88 629 33 760 54107 408 23 97 502 69 73 5 640 839 86 55017 81 126 55 254 81 345 95 455 95 618 58 713 97 883 21 56036 156 201 334 54091 609 58 742 942 85 57069 79 88 517 27 36 661 68 82 732 939 70 58300 65 457 546 713 59148 254 344 87 404 49 507 629 48 61 718 28 48 806 53 60048 105 13 37 40 68 69239 473 358 85 778 893 901 25 61043 88 91 156 83 210 18 330 412 73 99 566 608 727 35 48 76 800 44 992 62013 150 58 59 78 491 555 782 84 827 40 909 36 63135 403 564 619 27 719 996 64133 254 79 406 87 528 72 92 737 71 841 78 935 65237 44 99 373 404 25 37 610 90 882 913 28 39 66026 79 88 209 44 74 77 81 88 321 419 521 734 864 73 89 924 49 67019 94 182 239 76 304 14 30 86 455 59 518 60 838 638 712 15 81 86 68016 31 58 76 86 220 398 522 88 98 667 76 97 722 60 98 826 952 61 87 69196 343 504 93 621 738 861 949 65 70154 92 255 384 402 602 54 708 89 928 71010 94 131 226 343 488 524 611 83 717 73 926 56 62 76 90 72065 203 374 541 70 640 94 782 885 911 70 73038 69 150 69 223 317 420 47 67 82 543 61 623 873 767 99 974 75 74028 159 93 299 392 583 93 684 826 90

75180 83 254 415 60 554 82 649 53 762 76 76058 408 32 541 728 72 79 77095 294 349 6 461 68 336 63 781 836 973 79011 84 111 92 280 82 304 47 55 90 458 92 615 764 956 68 79139 74 300 531 86 606 19 54 65 72 449 813 80011 16 293 338 67 88 487 641 93 740 76 810 925 32 61 81042 206 360 84 477 513 80 649 858 84 82119 334 77 409 10 81 769 923 38 83294 386 629 736 37 71 877 972 84076 85 86 104 224 431 90 520 649 53 85 705 867 971 85094 221 34 45 439 47 573 98 608 12 53 749 866 75 906 71 86092 213 404 55 562 617 20 40 758 850 64 954 87056 93 144 215 63 439 65 84 616 790 815 20 91 909 88124 27 31 206 254 88 93 404 94 544 680 816 27 66 930 65 89441 46 92 595 766 825 39 63 957 68 90040 72 127 255 440 606 91 856 978 91043 45 61 100 30 35 324 527 669 926 29 77 92100 20 209 498 552 798 871 93139 238 301 537 632 86 94161 230 66 81 94 331 715 807 89 966 95181 264 334 43 47 550 96034 142 223 55 379 404 46 513 812 993 97083 216 423 997 98060 64 165 75 98 536 758 884 85 962 09016 18 89 243 83 474 531 57 830 903 32 67.

100118 24 76 96 259 464 66 72 878 101059 160 317 591 627 77 79 819 71 102072 237 726 870 103044 141 680 703 50 837 977 104005 58 153 304 467 532 49 85 731 48 985 105052 316 520 27 68 625 106362 99 569 807 15 37 75 93 940 107333 66 416 44 92 516 25 81 655 707 55 73 873 902 35 47 108054 147 65 68 71 89 223 93 364 401 62 73 538 630 94 782 854 109033 39 43 54 115 40 20 41 44 436 742 82 098 948 110003 14 35 69 242 418 776 809 70 941 44 78 111000 65 87 95 175 92 96 274 313 489 607 753 883 92 937 56 83 112073 90 162 93 245 392 557 82 086 717 828 913 53 89 90 113187 88 339 400 11 51 97 703 9 57 64 78 812 73 908 27 114060 116 63 228 48 327 497 538 40 57 740 44 832 38 941 78 115044 152 506 48 748 62 77 852 57 58 116239 80 328 418 755 73 859 80 117007 372 435 515 17 80 608 839 901 97 118068 138 96 253 484 644 705 10 16 942 119066 186 254 407 643 714 843 120191 317 455 84 509 39 40 604 62 65 841 929 39 121095 105 13 42 252 91 394 470 920 122071 89 133 267 306 30 96 423 70 556 633 47 54 891 977 123033 59 312 23 62 92 769 864 938 55 124055 146 500 93 690 725 97 839 58 98 913

125026 101 90 214 94 433 42 67 678 86 756 76 842 85 919 41 126192 322 484 576 634 89 722 30 78 882 98 127026 80 144 217 396 435 501 624 780 128264 495 542 691 856 95 129010 56 163 77 313 73 85 414 539 90 700 31 56 883 963 130072 135 205 85 317 27 514 56 80 86 625 706 12 832 68 76 77 78 131114 32 246 362 569 89 671 775 914 132063 219 92 374 400 13 16 55 508 668 758 850 935 133179 226 28 56 414 59 562 604 748 98 134106 22 271 455 598 609 99 711 816 70 92 927 62 86 135042 63 126 68 260 369 81 89 403 84 87 530 62 610 25 718 929 136085 307 78 467 528 52 646 832 974 93 137020 43 137 38 247 65 324 444 49 573 697 710 68 833 910 138022 30 59 187 262 419 98 546 676 83 721 80 879 983 84 139130 215 42 78 40 506 21 780 140230 99 334 49 482 528 623 38 54 706 875 969 141027 223 43 99 96 765 142131 92 386 539 698 983 97 143098 220 315 76 538 61 80 629 782 807 144456 81 549 82 609 13 55 91 886 145 411 673 705 842 94 923 146055 95 133 216 43 432 85 89 720 941 147048 96 201 359 85 450 247 540 631 715 20 65 148027 136 49 405 9 42 69 514 51 699 791 851 87 912 52 149258 378 567 75 97 632 764 822 926 85

150093 140 344 55 99 471 93 605 91 969 80 151002 221 32 86 463 501 62 68 79 611 73 720 45 209 300 51 449 51 60 87 629 76 779 840 966 154081 935 152058 68 415 669 71 801 6 32 35 916 153094 122 56 234 357 477 525 53 86 801 3 10 941 55 155082 165 70 75 87 284 309 46 469 539 52 84 700 86 912 70 156011 175 226 64 325 29 45 63 484 536 50 610 23 38 700 878 79 933 66 157024 367 457 698 744 55 897 158143 64 229 362 409 79 529 609 78 81 96 733 940 48 59 64 69 97 159001 123 33 67 97 396 483 558 612 59 88 99 865 160048 120 54 74 76 79 671 802 59 161088 90 101 225 41 64 99 306 95 97 538 644 842 162033 36 37 134 532 63 604 27 99 163023 277 487 590 630 67 846 68 903 6 164136 61 298 307 488 84 96 468 675 93 717 93 880 92 952 68 165133 45 226 95 323 98 479 525 56 873 166017 76 220 62 352 90 433 49 74 84 509 648 828 32 60 924 167016 60 104 47 317 408 71 95 502 670 703 827 87 96 942 168002 221 23 46 54 64 306 437 85 541 90 714 65 984 169136 223 62 367 428 517 67 618 83 724 855 60 912 87 170017 50 149 59 86 214 15 62 347 93 411 25 60 502 761 84 922 27 171253 92 471 96 502 761 868 916 30 96 172141 282 329 623 735 71 975 173072 74 176 84 231 312 44 75 523 641 725 803 12 25 174039 359 73 473 590 91 627 710 49 85 89 889 95 987

175038 73 230 356 73 419 780 806 23 27 65 909 176104 29 65 93 206 43 53 69 704 9 864 903 20 46 94 177106 95 127 316 69 493 94 95 620 86 711 44 852 81 922 178052 212 47 482 614 53 822 64 179054 76 84 123 43 207 30 75 473 545 75 784 806 900 180068 139 48 244 92 333 623 79 799 801 9 43 59 181141 85 207 84 373 457 561 79 731 66 99 855 904 182046 120 31 263 449 490 504 17 784 923 183080 297 357 402 43 588 618 22 40 718 23 875 962 78 92 184007 25 247 329 86 525 766 817 84 920 25 185034 133 203 13 602 88 728 68 800 931 66 186038 46 180 217 587 600 82 819 23 29 65 965 187114 67 218 39 49 93 389 428 593 605 84 765 802 92 188096 314 436 618 32 79 897 189008 126 45 71 463 609 92 968 92 190167 207 53 57 68 327 40 519 21 39 63 606 31 82 191344 52 408 88 518 701 817 62 88 922 44 192022 33 68 245 90 306 39 41 50 95 545 53 61 669 725 61 881 911 61 69 78 193104 87 96 339 532 708 13 94 818 27 84 906 59 69 194015 99 121 352 608 737 62 79 881 96 195036 120 83 362 575 616 23 62 738 883 196016 45 121 60 320 34 357 472 574 671 94 839 76 931 157003 7 144 59 235 334 35 59 79 423 40 96 570 89 606 7 713 817 66 198153 98 219 92 308 50 405 17 504 646 804 35 919 89 199152 279 329 93 403 8 621 68 633 37 47 85 751 819 20 55

200001 61 114 221 475 607 876 935 90 201007 70 208 501 93 651 96 761 73 88 903 18 202286 363 413 735 816 69 91 203030 194 300 48 55 483 566 655 724 80 86 911 204029 70 131 54 226 73 98 315 55 58 77 453 505 6 795 880 84 920 54 205034 145 53 207 39 59 307 415 698 70 906 60 206118 351 62 87 400 91 516 36 74 610 27 747 73 84 922 57 207050 94 171 72 86 295 331 400 73 647 99 714 55 945 60 208210 66 93 454 571 645 713 33 44 73 86 820 26 55 59 77 209093 150 92 228 36 46 87 400 397 512 28 660 77 882 95 970 82.

די גאנצע וועלט רויכערט

איז איבערראשט פון דער נייער ערפינדונג פון די גילזען

4 watkowe „OSMAN“ 4 watkowe

„OSMAN“ איז דער טריומף פון דער טעכניק אין דער גילזען-בראנזשע.

פערלאנגט דעריבער איבעראל נור די גילזען "4 watkowe „OSMAN“

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פון ג' פובליקום! היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער יום-טוב-פראגראם!

„דעם רבינ'ס טאכטער“

אין די הויפט-ראלען: MARY PHILBIN i IWAN MOZŻUCHIN

צום בילד איז ספעציעל אנגאזשירט אַ כאר פון 10 פערזאן, וואס וועט אויספיהרען רוסישע און יודישע ראמאנסען.

פאר'ן אנהויב פון דער פארשטעלונג פאפוריען און פערשידענע לידער.

קינא ERA

פריהער פלארא

זאווישא 22 (באלוט)

אנהויב 6 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 2 בייטאג

ספעציעלע צוגעפאסטע מוזיק אויסגעפיהרט דורך א

פערשטארקטן סימפאנישן ארקעסטער

Dr. Med

M. Wajnberg

ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)

טעל. 172-20

נעהמט אן נאכמיטאג. פון 5 ביז 7

DR. MED.

Józef Imich

ספעציאליסט פון אוירען, נאז, האלז און קעהל-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעלעפאן 209-97,

נעהמט אן פון 1–2 און פון 5–7 נאכמ.

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,

נעהמט אן פון 8—11 פריה, פון 1—3 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונט.

זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 134–72

נעמט אן פון 3–4 נאכמ. און פון 7–9 אוונד.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג:

גרעסטע קלאנג-דראמאטיש ווערק פון DUPONT

דערנער-וועג פון ליבע און ראסע א. ג.

דאס אייביגע ליד

אין די הויפטראלן:

MARY GLORY

און די גרויסע קינסטלערין פון דער הבמה **מרים עליאש**

דאס מייסטערווערק איז א רעוואלוציע אין דעד קלאנג-קינא-קונסט קריגיצע פון רייצענדע מעלאדיעס. וואונדער פון רעזשי, אויס-שטאטונג און קאנצערט-שפיל פון די ארטיסטען.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

עס איז נויטיג

א האנד-נייהערין צו סוועטערס, ווי אויך א לערן - מיידעל קענען זיך מעלדען ביי צוקער, ווסכאדניא 57. 6560

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער זייגער-מאכער געזעלען אויף א גוטע גאזשע. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון ד. צ. 5558

ס'ווערט געזוכט א יונגערמאן, וואס איז בעקאנט אין דער קאנפעקציע-בראנזשע. זאפארט זיך צו מעלדען שאלדאיעווסקי, פעטריקאווער 294.

א יונגעל אדער א מיידעל פון ארנטליכע עלטערען צו ארבייטען פאמפאנעס קען זיך מעלדען אלעקסאנדריסקא 10, וואוינונג 4. 6556

א שטריקער - ארבייטער ווערט געברויכט ביים סוועטער-מאכער, פולנאצנא 7, פארטער.

ס'ווערט געברויכט א סוועטער - ארבייטער ביי קרישטאל, קאלענבאכא 23.

צו צודאטען צו סוועטערס ווערען געזוכט ארבייטער, זיך צו ווענדען פלאץ-וואלנאשטשי 6 אין סוועטער-פאבריק 6555

אנ'אונטערמאשינער, אונטערפרעסער צו דאמען-מאגאזין ווערען פון זאפארט געזוכט ביי לויפער, גדאנסקא 6, 2. שטאק. 6567

איך זוך א קוואליפיצירטען שטריקער, צו מעלדען זיך ביי פאבריקאנט, פילסודסקיעגא 56.

א מעדעל צו העפטען שקארפעטען ווערט געברויכט ביי דרעסלער, פולנאצנא 19, פראנט 3. שט.

א קוואליפיצירטע קראפט-שפולערין און אנ'אבערלאק-נייהערין און א צושניידערין צו סוועטערס ווערט געזוכט, פאמארסקא 41א.

א האנד-שפולער(ין) ווערט געזוכט, אגראדאווא 12, ביי ווייסבלום. 571

נויטיג טיכטיגע האנד-נייהער צו דאמען-בעטשטעלט ביי קעניגסבערג בארוטאוויטשא 5.

עס ווערט געזוכט א נייהער(ין) צו טריקא - וועש, פאמארסקא 53, פראנט, 4-טען שטאק.

א פעהיגער יונגערמאן זוכט ארבייט ביי וואס עס זאל נישט זיין, ס'קען אויך זיין פיזישע ארבייט. צו ערפאהרען ביי ש. זאלצבערג, בעריעק-יאסעלעוויטש 20. 6543

נייהערינס צו טריקא-וועש, עווענטועל מיט מאשינען ווערען געזוכט. גערויכערטע ארבייט אויף א גאנץ יאהר. צו ערפאהרען אין דער טריקא-פאבריק, שרודמיעסקא 9 פריהער (ציגעל-גאס 24).

עס ווערט געברויכט א קוואליפיצירטער אויס-כרעסער, אנ'אונטערמאשינער און א האנד-נייהער צו מענער-מאגאזין-ארבייט ביי באדאווער, אלטע טארגאווא 31. 6524

א קוואליפיצירטער שפולער(קע) ווערט געזוכט פון זאפארט צו מעלדען זיך ביי ע. דארעמבוס, לאדז, קאמיענא 22. 6551

פערשידענעס

צו די ה"ה גנבים! זונטאג ביינאכט האט מען מיר אין פילהארמאניע ביים ארויסגאנג ארויסגע-גנב'עט א פארטפעל מיט פערשידענע דאקומענטען און וועקסלען, א קוויט פון לאמבארד, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. די ערליכע גנבים ווען געבעטען געגען בעלוינונג אפצוגעבען-גען צו מ. פרענקעל, טארגאווא 38. דיסקרעציע גע-זיכערט. 6552

השבת אבדה. דאנערשטאג אוונט האב איך פערלוירען געהענדיג פון רוג אנדזשעיא ביז גרינער מארק 6, א דאמען-בייטעל מיט פערשידענע דאקומענטען אויך א פאר ברילען, וואס זענען קיינעם נישט נוצליך. דער ערליכער פינדער ווערט גע-בעטען געגען בעלוינונג אפצוגעבען צו מארגענשטאלער, גרינער מארק 6. 6566

א געוועלב מיט א שטוב איז פון זאפארט אוועקצוגעבען, פיעטריקאווער 36 אין פאבריק פון זאדער וואסער אהן אפטרעט-געלד. 6559

צו די ה"ה גנבים!

זונטאג, ד. 27/9, 8 אוונד איז אויסגעפירט געווארען א גנבה ביי מיר אין וואוינונג אויף פראנציסקאנער 15, וואו עס איז גע'גנב'עט געווארען גארטעטען און ביוסטאנאשען, וועלכע עס האט פאר די ה"ה גנבים קיין שום ווערט נישט. די ה"ה גנבים ווערען געבעטען זיך צו פערשטענדיגען מיט מיר געגען גוטע בעלוינונג. דיסקרעציע געזיכערט. גלייכצייטיג ווארען איך די איבערגעבערמאנטע סחורה נישט צו קויפן. יואל פישערמאן, פראנציסקאנער 15

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

טוך- און קארט-לאגער

Sz. Maroko

לאדז, נאוואמיעסקא 2,

פראנט, 1-טער שטאק, טעל. 159-43

עמפפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען- און הערען-שטאפען.

פאר שניידער – ספעציעלער ראבאט.

עלטערן!

פערשרייבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער שולע אין אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזן בית ספר קינדער-וואס לערנען אין פוילישע שולען

„תורה-ודת“

פל. וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

דאס לעהר-פראגראם פון תורה ודת" נעמט אריום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, ג"ך, משנה, תלמוד) העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען, דאס לעהר-פערזאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען. ס'ווערען אנגענומען נייע שילער פון 5 ביז 14 יאהר, צוליב'ן קריזיס חנחה-פרייזען

צו די נידריגסטע פרייזען!

קרעפ-דע-שין, מעטעאר, קרעפ-זשארזשעט, מאנגאל, קרעפ-סאטען, מאראקען, טול-דע-סוא, שיפאן אין פערשידענע מוסטערן.

זיידע אויף יוביצעס

בעסערע פאדשעווקעס,

וואלענער זשארושעט

אין א גרויסען אויסוואהל קאלירען און סארטען צו בעקומען ביי דער פירמע

J. S. KLUGER

Łódź, Piotrkowska 31

געוועלב אין הויף, רעכטס.

בעמ.: שבת איז דאס געשעפט געשלאסען.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6-50 א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייזן: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „
פאר א מילימעטער-שורה: מיטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.